



**SIJIL KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
PERBADANAN PINJAMAN SABAH
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018**

**KETUA AUDIT NEGARA
MALAYSIA**



**LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
PERBADANAN PINJAMAN SABAH
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2018**

Laporan Mengenai Penyata Kewangan

Pendapat

Penyata Kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah telah diaudit oleh wakil saya yang merangkumi Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2018 dan Penyata Pendapatan Komprehensif, Penyata Perubahan Dalam Ekuiti serta Penyata Aliran Tunai bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut, ringkasan polisi perakaunan yang signifikan dan nota kepada penyata kewangan seperti dinyatakan pada muka surat 08 hingga 50.

Pada pendapat saya, penyata kewangan ini memberikan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah pada 31 Disember 2018 dan prestasi kewangan serta aliran tunai bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut selaras dengan piawaian pelaporan kewangan yang diluluskan oleh Ahli Lembaga Perbadanan dan Enakmen Tubuh No. 6 tahun 1984.

Asas Kepada Pendapat

Saya telah melaksanakan pengauditan berdasarkan Akta Audit 1957 dan *The International Standards of Supreme Audit Institutions* (ISSAI). Tanggungjawab saya dihuraikan selanjutnya di perenggan Tanggungjawab Juruaudit Terhadap Pengauditan Penyata Kewangan dalam laporan ini. Saya percaya bahawa bukti audit yang diperoleh adalah mencukupi dan bersesuaian untuk dijadikan asas kepada pendapat saya.

Kebebasan dan Tanggungjawab Etika Lain

Saya adalah bebas daripada Perbadanan Pinjaman Sabah dan telah memenuhi tanggungjawab etika lain berdasarkan *The International Standards of Supreme Audit Institutions* (ISSAI).

Maklumat Lain Selain Daripada Penyata Kewangan dan Laporan Juruaudit Mengenainya

Ahli Lembaga Perbadanan Pinjaman Sabah bertanggungjawab terhadap maklumat lain dalam Laporan Tahunan. Pendapat saya terhadap penyata kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah tidak meliputi maklumat lain selain daripada Penyata Kewangan dan Laporan Juruaudit mengenainya dan saya tidak menyatakan sebarang bentuk kesimpulan jaminan mengenainya.

Tanggungjawab Ahli Lembaga Perbadanan Terhadap Penyata Kewangan

Ahli Lembaga Perbadanan bertanggungjawab terhadap penyediaan penyata kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah yang memberi gambaran benar dan saksama selaras dengan piawaian pelaporan kewangan yang diluluskan di Malaysia dan Enakmen Tubuh No. 6 tahun 1984. Ahli Lembaga Perbadanan juga bertanggungjawab terhadap penetapan kawalan dalaman yang perlu bagi membolehkan penyediaan penyata kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah adalah bebas daripada salah nyata yang ketara sama ada disebabkan fraud atau kesilapan.

Semasa penyediaan penyata kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah, Ahli Lembaga Perbadanan bertanggungjawab untuk menilai keupayaan Perbadanan Pinjaman Sabah untuk beroperasi sebagai satu usaha berterusan, mendedahkannya jika berkaitan serta menggunakannya sebagai asas perakaunan.

Tanggungjawab Juruaudit Terhadap Pengauditan Penyata Kewangan

Objektif saya adalah untuk memperoleh keyakinan yang munasabah sama ada penyata kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah secara keseluruhannya adalah bebas daripada salah nyata yang ketara, sama ada disebabkan fraud atau kesilapan, dan mengeluarkan Laporan Juruaudit yang merangkumi pendapat saya. Jaminan yang munasabah adalah satu tahap jaminan yang tinggi, tetapi bukan satu jaminan bahawa audit yang dijalankan mengikut *The International Standards of Supreme Audit Institutions* akan sentiasa mengesan salah nyata yang ketara apabila ia wujud. Salah nyata boleh wujud daripada fraud atau kesilapan dan dianggap ketara sama ada secara individu atau agregat sekiranya boleh dijangkakan dengan munasabah untuk mempengaruhi keputusan ekonomi yang dibuat oleh pengguna berdasarkan penyata kewangan ini.

Sebagai sebahagian daripada pengauditan mengikut *The International Standards of Supreme Audit Institutions*, saya menggunakan pertimbangan profesional dan mengekalkan keraguan profesional sepanjang pengauditan. Saya juga;

- a. mengenal pasti dan menilai risiko salah nyata ketara dalam pernyataan kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah, sama ada disebabkan fraud atau kesilapan, merangka dan melaksanakan prosedur audit yang responsif terhadap risiko berkenaan serta mendapatkan bukti audit yang mencukupi dan bersesuaian untuk memberikan asas kepada pendapat saya. Risiko untuk tidak mengesan salah nyata ketara akibat daripada fraud adalah lebih tinggi daripada kesilapan, kerana fraud mungkin melibatkan pakatan, pemalsuan, ketinggalan yang disengajakan, representasi yang salah, atau mengatasi kawalan dalaman;
- b. memahami kawalan dalaman yang relevan untuk merangka prosedur audit yang bersesuaian tetapi bukan untuk menyatakan pendapat mengenai keberkesanannya kawalan dalaman Perbadanan Pinjaman Sabah;
- c. menilai kesesuaian dasar perakaunan yang digunakan, kemunasabahan anggaran perakaunan dan pendedahan yang berkaitan oleh Ahli Lembaga Perbadanan;
- d. membuat kesimpulan terhadap kesesuaian penggunaan asas perakaunan untuk usaha berterusan oleh Ahli Lembaga Perbadanan dan berdasarkan bukti audit yang diperoleh, sama ada wujudnya ketidakpastian ketara yang berkaitan dengan peristiwa atau keadaan yang mungkin menimbulkan keraguan yang signifikan terhadap keupayaan Perbadanan Pinjaman Sabah sebagai satu usaha berterusan. Jika saya membuat kesimpulan bahawa ketidakpastian ketara wujud, saya perlu melaporkan dalam Laporan Juruaudit terhadap pendedahan yang berkaitan dalam pernyataan kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah atau, jika pendedahan tersebut tidak mencukupi, pendapat saya akan diubah. Kesimpulan saya dibuat berdasarkan bukti audit yang diperoleh sehingga tarikh Laporan Juruaudit; dan
- e. menilai sama ada keseluruhan persembahan termasuk pendedahan pernyataan kewangan Perbadanan Pinjaman Sabah memberi gambaran yang saksama.

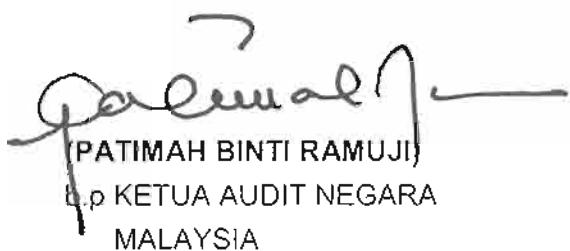
Saya telah berkomunikasi dengan Ahli Lembaga Perbadanan, antaranya mengenai skop dan tempoh pengauditan yang dirancang serta penemuan audit yang signifikan termasuk kelemahan kawalan dalaman yang dikenal pasti semasa pengauditan.

Laporan Mengenai Keperluan Perundangan dan Peraturan Lain

Berdasarkan keperluan Enakmen Perbadanan No. 22/1981, saya juga melaporkan bahawa pada pendapat saya, rekod perakaunan dan rekod lain yang dikehendaki Akta untuk disimpan oleh Perbadanan Pinjaman Sabah telah disimpan dengan sempurna menurut peruntukan Seksyen 15(4) Enakmen tersebut.

Hal-hal Lain

Laporan ini dibuat untuk Ahli Lembaga Perbadanan dan bukan untuk tujuan lain. Saya tidak bertanggungjawab terhadap pihak lain bagi kandungan laporan ini.


(PATIMAH BINTI RAMUJI)
D.P. KETUA AUDIT NEGARA
MALAYSIA

KOTA KINABALU
22 APRIL 2019



Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Penyata Kewangan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Penyata Kewangan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018

Isi kandungan

Muka surat

Penyata Ahli Perbadanan	1 - 3
Penyata Kedudukan Kewangan	4
Penyata Pendapatan Komprehensif	5
Penyata Perubahan Dalam Ekuiti	6
Penyata Aliran Tunai	7
Ringkasan Dasar Perakaunan Penting	8 - 21
Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan	22 - 50

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Penyata Ahli Perbadanan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018

Pengerusi	YB Datuk Linda Tsen Thau Lin (tamat pada 30 September 2018) Dato' Khoo Cheo Ping @ John Khoo (dilantik pada 1 Oktober 2018)
Timbalan Pengerusi	Datuk Mohamad Bin Jafry (tamat pada 30 September 2018)
Ahli Ex-Officio	Datuk Pg. Hassanel Datuk Pg. Hj. Mohd Tahir Datuk Hj. Safar bin Untong Encik Idrus Shafie
Ahli	Encik Marzuki Hj. Spawi, J.P. Encik Zamani Hj. Basri Tuan Hj. Baharuddin @ Abidin Bin AB Wahid (dilantik pada 1 Oktober 2018)
Ketua Pegawai Eksekutif/Setiausaha	Datuk Vincent Pung Yee Kiong
Alamat	Wisma Perbadanan Pinjaman Sabah Pekan Baru Donggongan Penampang 88805 Kota Kinabalu, Sabah
Bank	AmBank Berhad AmIslamic Bank Berhad Alliance Bank Berhad Alliance Islamic Bank Berhad CIMB Bank Berhad Malayan Banking Berhad Malayan Islamic Bank Berhad Bank Islam Malaysia Berhad Public Bank Berhad Public Islamic Bank Berhad

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Penyata Ahli Perbadanan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

Pada pendapat kami, penyata kewangan pada muka surat 4 hingga 50 telah disediakan berdasarkan peruntukan-peruntukan Ordinan Perbadanan Pinjaman 1981, Piawaian Pelaporan Kewangan (MFRS) di Malaysia dan menurut piawaian perakaunan yang diiktiraf di Malaysia untuk menunjukkan gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan Perbadanan Pinjaman Negeri Sabah pada **31 Disember 2018** dan keputusan serta aliran tunai bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut.

Ditandatangani Bagi Pihak Perbadanan,

DATO' KHOO CHEO PING @ JOHN KHOO
Pengerusi

DATUK VINCENT PUNG YEE KIONG
Setiausaha

Tarikh: 31 JAN 2019

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

**Penyata Ahli Perbadanan
Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)**

Surat Sumpah Pegawai Kewangan

Saya, **Chow Siew Ping @ Patricia Chow**, pegawai yang bertanggungjawab ke atas pengurusan kewangan **Perbadanan Pinjaman Sabah**, dengan tulus ikhlas berikrar bahawa penyata kewangan yang dikemukakan pada muka surat 4 hingga 50, adalah sebaik-baik pengetahuan dan kepercayaan saya, adalah benar dan saya membuat ikrar ini dengan penuh kepercayaan bahawa ianya benar dan menurut peruntukan-peruntukan Akta Akuan Berkanun, 1960.

Diisyiharkan dan diikrarkan oleh Penama di atas **Chow Siew Ping @ Patricia Chow** di Kota Kinabalu di dalam Negeri Sabah pada



Chow Siew Ping @ Patricia Chow

Di hadapan saya,

31 JAN 2019



LOT 7, BLOK A, TKT BAWAH,
FASA 2, DONGGONGON,
89500 PENAMPANG,
SABAH, MALAYSIA.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2018

	Nota	Kumpulan		Perbadanan	
		31.12.2018 RM	31.12.2017 RM	31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Aset					
Aset Bukan Semasa					
Hartanah, loji dan peralatan	3	36,026,522	36,848,073	36,026,522	36,848,073
Pelaburan dalam entiti kawalan bersama	4	5,494,539	5,543,316	4,123,199	4,123,199
		41,521,061	42,391,389	40,149,721	40,971,272
Aset Semasa					
Wang Tunai dan baki di bank	5	11,014,142	10,545,293	11,014,142	10,545,293
Deposit dan penempatan dengan institusi kewangan	6	10,676,407	9,384,360	10,676,407	9,384,360
Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung rugi	7	1,096,467	1,281,955	1,096,467	1,281,955
Aset Cukai		1,169,154	2,338,021	1,169,154	2,338,021
Pelbagai penerimaan, deposit dan pra-pembayaran	8	8,863,369	11,582,416	8,863,369	11,582,416
Pembentangan, pendahuluan dan lain-lain pinjaman	9	2,857,223,484	2,817,272,197	2,857,223,484	2,817,272,197
		2,890,043,023	2,852,404,242	2,890,043,023	2,852,404,242
Jumlah Aset		2,931,564,084	2,894,795,631	2,930,192,744	2,893,375,514
Liabiliti Dan Ekuiti Pemegang Syer					
Liabiliti bukan Semasa					
Peminjaman	10	6,910,536	7,510,968	6,910,536	7,510,968
Terbitan sekuriti hutang	11	1,110,000,000	1,080,000,000	1,110,000,000	1,080,000,000
		1,116,910,536	1,087,510,968	1,116,910,536	1,087,510,968
Liabiliti Semasa					
Peminjaman	10	328,554,575	372,029,429	328,554,575	372,029,429
Terbitan sekuriti hutang	11	880,000,000	860,000,000	880,000,000	860,000,000
Pelbagai belum bayar dan akruan	12	37,218,284	38,222,154	37,218,284	38,222,154
Overdraft	13	194,760	119,791	194,760	119,791
Peruntukan cukai		-	-	-	-
		1,245,967,619	1,270,371,374	1,245,967,619	1,270,371,374
Jumlah Liabiliti		2,362,878,155	2,357,882,342	2,362,878,155	2,357,882,342
Modal Syer	14	200,000,000	200,000,000	200,000,000	200,000,000
Dana Terkumpul		368,685,929	336,913,289	367,314,589	335,493,172
Jumlah Ekuiti Pemegang Syer		568,685,929	536,913,289	567,314,589	535,493,172
Jumlah Liabiliti dan Ekuiti Pemegang Syer		2,931,564,084	2,894,795,631	2,930,192,744	2,893,375,514

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Penyata Pendapatan Komprehensif bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

	Nota	Kumpulan		Perbadanan	
		31.12.2018 RM	31.12.2017 RM	31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Pendapatan faedah	15	228,492,186	219,040,463	228,492,186	219,040,463
Perbelanjaan faedah	16	(97,145,949)	(92,327,135)	(97,145,949)	(92,327,135)
Pendapatan faedah bersih		131,346,237	126,713,328	131,346,237	126,713,328
Pendapatan bukan faedah	17	23,420,833	9,613,243	23,420,833	9,613,243
		154,767,070	136,326,571	154,767,070	136,326,571
Perbelanjaan Operasi	18	(46,331,248)	(41,079,986)	(46,331,248)	(41,079,986)
Lain-lain keuntungan		(185,488)	68,886	(185,488)	68,886
Bahagian keuntungan dari entiti kawalan bersama		(48,777)	(48,047)	-	-
Susutnilai harta tanah, loji dan peralatan	3	(2,873,985)	(2,789,618)	(2,873,985)	(2,789,618)
Peruntukan hutang ragu	19	(24,048,017)	(23,812,108)	(24,048,017)	(23,812,108)
Keuntungan sebelum cukai dan zakat		81,279,555	68,665,698	81,328,332	68,713,745
Cukai					
-Perbadanan	20	(21,994,254)	(21,728,933)	(21,994,254)	(21,728,933)
Zakat		(100,001)	(113,608)	(100,001)	(113,608)
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun		59,185,300	46,823,157	59,234,077	46,871,204

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Penyata Perubahan Dalam Ekuiti bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

Diagihkan kepada pemilik syarikat induk			
	Nota	Modal Syer RM	Dana Terkumpul RM
Kumpulan			
Pada 1 Januari 2017		200,000,000	304,090,132
Lebihan bersih bagi tahun kewangan		-	46,823,157
Dividen		-	(14,000,000)
Pada 31 Disember 2017		200,000,000	336,913,289
Kumpulan			
Pada 1 Januari 2018		200,000,000	336,913,289
Penggunaan kali pertama MFRS 9 dan MFRS 119	25		(12,976,402)
Dinyatakan semula pada 1 Januari 2018		200,000,000	323,936,887
Pelarasan		-	563,742
Lebihan bersih bagi tahun kewangan		-	59,185,300
Dividen	22	-	(15,000,000)
Pada 31 Disember 2018		200,000,000	368,685,929
Perbadanan			
Pada 1 Januari 2017		200,000,000	302,621,968
Lebihan bersih bagi tahun kewangan		-	46,871,204
Dividen		-	(14,000,000)
Pada 31 Disember 2017		200,000,000	335,493,172
Perbadanan			
Pada 1 Januari 2018		200,000,000	335,493,172
Penggunaan kali pertama MFRS 9 dan MFRS 119	25	-	(12,976,402)
Dinyatakan semula pada 1 Januari 2018		200,000,000	322,516,770
Pelarasan		-	563,742
Lebihan bersih bagi tahun kewangan		-	59,234,077
Dividend paid	22	-	(15,000,000)
Pada 31 Disember 2018		200,000,000	367,314,589

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Penyata Aliran Tunai bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

	Nota	Kumpulan dan Perbadanan 31.12.2018	31.12.2017
		RM	RM
Aliran tunai dari aktiviti operasi			
Lebihan sebelum zakat dan cukai		81,328,332	68,713,745
Pelarasan bagi:			
Susutnilai harta tanah, loji dan peralatan		2,873,984	2,789,618
Hasil dan perbelanjaan UTC		(942,264)	-
Cukai		-	-
Elaun hutang rugu bagi pembiayaan, pendahuluan dan lain-lain		24,048,017	23,812,108
Hutang lapuk dan pembiayaan dihapuskira		(2,056,783)	(1,264,189)
Faedah tergantung		1,578,579	1,132,855
Untung dari penjualan harta tanah, loji dan peralatan		(122,978)	(16,041)
Elaun kemerosotan masuk kira semula berhubung pengurangan nilai dalam pelaburan sekuriti		185,489	(68,886)
Pendapatan dividen		(100,809)	(94,088)
		25,463,235	26,291,377
Lebihan operasi sebelum perubahan modal kerja		106,791,567	95,005,122
Perubahan modal kerja:			
Pembiayaan, pendahuluan dan lain-lain		(76,497,501)	(206,566,274)
Pelbagai penerimaan, deposit dan pra-pembayaran		1,501,826	(6,646,316)
Pelbagai belum bayar dan akruan		(1,003,869)	4,909,587
		(75,999,544)	(208,303,003)
Tunai digunakan dalam aktiviti operasi		30,792,023	(113,297,881)
Bayaran cukai		(19,319,385)	(17,694,243)
Zakat		(100,001)	(113,608)
Tunai bersih digunakan daripada aktiviti operasi		11,372,637	(131,105,732)
Aliran tunai dari aktiviti pelaburan			
Pembelian aset tetap		(2,052,436)	(1,703,719)
Pembelian sekuriti pelaburan		-	-
Pelaburan dalam Dana Amanah		100,809	94,088
Perolehan daripada penjualan harta tanah, loji dan peralatan		-	-
Perolehan daripada penjualan harta tanah dihalang tebus		122,981	16,441
Tunai bersih digunakan daripada aktiviti pelaburan		(1,828,646)	(1,593,190)
Aliran tunai dari aktiviti pembiayaan			
Dividen dibayar		(15,000,000)	(14,000,000)
Perolehan daripada penerbitan saham		-	-
Pengeluaran pinjaman bersih		5,924,715	139,241,172
Tunai bersih diperolehi daripada aktiviti pembiayaan		(9,075,285)	125,241,172
Kurangan bersih dalam tunai dan kesetaraan tunai		468,706	(7,457,751)
Tunai dan kesetaraan tunai pada awal tahun		13,131,199	20,588,949
Tunai dan tunai kesetaraan pada akhir tahun		13,599,905	13,131,199
Tunai dan kesetaraan tunai terdiri daripada:-			
Wang tunai dan baki dalam bank	5	11,014,142	10,545,293
Overdraf	13	(194,760)	(119,791)
Deposit	6	2,780,523	2,705,697
		13,599,905	13,131,199

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

Dasar-dasar perakaunan berikut telah diguna pakai pada Tahun pertama peralihan MFRS diterima pakai yang dianggap penting berhubung dengan penyata kewangan. Dasar-dasar ini telah digunakan secara konsisten untuk semua tahun-tahun kewangan yang dibentangkan, kecuali dinyatakan sebaliknya.

Maklumat Am

Perbadanan Pinjaman Negeri Sabah ditubuhkan pada 15 Jun 1955 dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955 yang telah dimansuhkan dan kemudian dikanunkan semula dengan Enakmen Perbadanan Pinjaman Sabah No. 22 Tahun 1981.

Perbadanan berperanan memajukan pembangunan ekonomi Negeri Sabah dengan menyediakan kemudahan:-
i. pinjaman kewangan dalam bidang pertanian, perusahaan, perumahan,
ii. pembangunan luar bandar dan bandar, pembangunan kemudahan-kemudahan awam dan persendirian, dan perusahaan lain seumpamanya,
iii. untuk menggalakkan pelaburan persendirian di Sabah dengan modal tempatan atau luar.

Pejabat urusan dan perniagaan terletak di Wisma PPS bertempat di Pekan Baru Donggongan, Penampang dan di semua pusat pelanggan daerah yang terdapat di seluruh Negeri Sabah.

Perbadanan telah dilantik oleh Kerajaan Negeri untuk mengurus Pusat Transformasi Bandar, Sabah.

Tidak terdapat perubahan dalam objektif atau aktiviti utama Perbadanan dan Kumpulan pada tahun kewangan ini.

1 Asas Penyediaan Penyata Kewangan

Penyata kewangan ini telah disediakan mengikut peruntukan Enakmen Perbadanan Pinjaman Negeri Sabah No.22 Tahun 1981 dan Piawaian Pelaporan Kewangan (MFRS) di Malaysia serta Piawaian Pelaporan Kewangan Antarabangsa (IFRS).

Penyata kewangan ini dinyatakan dalam Ringgit Malaysia (RM).

Penyata kewangan telah disediakan menurut kos sejarah kecuali seperti yang dinyatakan dalam ringkasan asas perakaunan yang signifikan.

Penyediaan penyata kewangan yang mematuhi MFRS memerlukan penggunaan anggaran perakaunan yang kritikal dan andaian yang memberi kesan kepada jumlah aset dan liabiliti dan pendedahan aset dan liabiliti luar jangka pada tarikh penyata kewangan, dan jumlah bagi pendapatan dan perbelanjaan sepanjang tempoh yang dilaporkan. Ia juga memerlukan para Pengarah membuat pertimbangan mereka dalam proses menggunakan pakai dasar perakaunan Kumpulan dan Perbadanan. Walaupun anggaran dan pertimbangan ini adalah berdasarkan pengetahuan terbaik para Pengarah tentang peristiwa dan tindakan semasa, keputusan sebenar mungkin berbeza.

(a) Piawaian dan pindaan kepada piawaian yang diterbitkan yang berkuatkuasa dan terpakai bagi Kumpulan dan Perbadanan bermula 1 Januari 2018:

- Pindaan kepada MFRS 107 'Pendedahan Penyata Kewangan'
- MFRS 9 'Instrumen Kewangan'
- MFRS 15 'Hasil daripada kontrak dengan pelanggan'
- Pindaan kepada MFRS yang terkandung dalam dokumen yang bertajuk Peningkatan Tahunan kepada MFRSs 2014 - 2016 Kitara'

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

1 Asas Penyediaan Penyata Kewangan (sambungan)

(a) Piawaian dan pindaan kepada piawaian yang diterbitkan yang berkuatkuasa dan terpakai bagi Kumpulan dan Perbadanan bermula 1 Januari 2018 (sambungan):

Kumpulan dan Perbadanan telah menerima pakai MFRS 9 untuk kali pertama dalam penyata kewangan 2018, yang mengakibatkan perubahan dalam dasar perakaunan. Kesan terperinci perubahan dalam dasar perakaunan dinyatakan dalam Nota 25.

Selain daripada itu, penggunaan pindaan lain yang disenaraikan di atas tidak mempunyai kesan ke atas tempoh semasa atau sebarang tempoh terdahulu dan tidak mungkin menjaskan masa depan.

MFRS 9 Instrumen Kewangan

MFRS 9 kekal sama tetapi pengukuran model dalam MFRS 139 dipermudahkan dan menetapkan tiga kategori utama pengukuran aset kewangan: kos dilunaskan, nilai saksama melalui untung atau rugi dan nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain ("OCI"). Asas pengelasan bergantung kepada model perniagaan entiti dan ciri-ciri aliran tunai berkontrak aset kewangan. Pelaburan dalam instrumen ekuiti sentiasa diukur pada nilai saksama melalui untung atau rugi dengan cara tidak boleh ditarik balik pada permulaan untuk membentangkan perubahan dalam nilai saksama dalam 'OCI' (dengan syarat surat cara itu tidak dipegang untuk dagangan). Instrumen hutang diukur pada kos yang dilunaskan hanya jika entiti yang memegangnya untuk mengumpul aliran tunai kontrak dan aliran tunai mewakili pokok dan faedah.

Bagi liabiliti, standard ini mengekalkan sebahagian besar keperluan MFRS 139. Ini termasuk perakaunan kos dilunaskan bagi kebanyakan liabiliti kewangan, dengan pencabangan derivatif terbenam. Perubahan utama adalah dalam kes-kes di mana cara nilai saksama diambil bagi liabiliti kewangan, di mana sebahagian daripada perubahan nilai saksama kerana risiko kredit entiti sendiri direkodkan dalam pendapatan komprehensif lain dan bukannya pada penyata pendapatan, melainkan jika wujud perakaunan yang tidak sepadan.

MFRS 9 memperkenalkan model jangkaan kerugian kredit (ECL) mengenai penjejasan bagi semua aset kewangan yang menggantikan model penjejasan kerugian yang ditanggung digunakan dalam MFRS 139. ECL adalah menuju kepada pandangan ke hadapan dan menghapuskan keperluan untuk mengesan suatu peristiwa yang telah berlaku sebelum kerugian kredit diiktiraf.

Peruntukan untuk penjejasan akan dibuat berdasarkan pendekatan tiga peringkat berikut yang mencerminkan perubahan dalam kualiti kredit instrumen kewangan sejak pengiktirafan awal:

i) Tahap 1: 12 bulan ECL

Bagi pendedahan di mana tidak terdapat peningkatan ketara dalam risiko kredit sejak pengiktirafan awal dan yang tidak terjejas oleh kredit apabila timbulnya, ECL yang dikaitkan dengan kebarangkalian kejadian lalai yang berlaku dalam tempoh 12 bulan akan datang akan diiktiraf.

ii) Tahap 2:

Hayat seumur hidup ECL - terjejas tanpa kredit bagi pendedahan di mana terdapat peningkatan risiko kredit yang ketara sejak pengiktirafan awal tetapi yang tidak terjejas oleh kredit, ECL seumur hidup akan diiktiraf.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

1 Asas Penyediaan Penyata Kewangan (sambungan)

(a) Piawaian dan pindaan kepada piawaian yang diterbitkan yang berkuatkuasa dan terpakai bagi Kumpulan dan Perbadanan bermula 1 Januari 2018 (sambungan):

Peruntukan untuk penjejasan akan dibuat berdasarkan pendekatan tiga peringkat berikut yang mencerminkan perubahan dalam kualiti kredit instrumen kewangan sejak pengiktirafan awal (sambungan):

iii) Tahap 3: Hayat seumur hidup ECL - kredit terjejas

Aset kewangan dinilai sebagai kredit terjejas apabila satu atau lebih peristiwa yang mempunyai kesan buruk terhadap anggaran aliran tunai masa depan aset tersebut telah berlaku. Bagi aset kewangan yang terjejas, ECL seumur hidup akan diiktiraf. Penilaian risiko kredit, serta anggaran ECL, tidak berat sebelah, kebarangkalian dan harus memasukkan semua maklumat yang sedia ada berkaitan dengan penilaian, termasuk maklumat tentang peristiwa masa lalu, keadaan semasa dan ramalan yang boleh dipercayai dan serta ramalan masa depan dan keadaan ekonomi pada tarikh pelaporan. Di samping itu, anggaran ECL juga harus mengambil kira nilai masa wang.

MFRS 15 Hasil daripada kontrak dengan pelanggan

MFRS 15 "Hasil daripada kontrak dengan pelanggan" (berkuatkuasa dari 1 Januari 2018) memperkatakan pengiktirafan hasil dan menetapkan prinsip untuk melaporkan maklumat berguna kepada pengguna penyata kewangan mengenai sifat, aman, masa dan ketidakpastian hasil dan aliran tunai yang timbul daripada entiti entiti kontrak dengan pelanggan. Pendapatan diiktiraf apabila pelanggan memperoleh kawalan barang atau perkhidmatan dan dengan itu mempunyai keupayaan untuk mengarahkan penggunaan dan mendapatkan faedah daripada kebaikan atau perkhidmatan. Prinsip teras dalam MFRS 15 ialah entiti mengiktiraf pendapatan untuk menggambarkan pemindahan barang atau perkhidmatan yang dijanjikan kepada pelanggan dalam jumlah yang mencerminkan pertimbangan yang entiti itu mengharapkan berhak sebagai pertukaran bagi barang-barang dan perkhidmatan tersebut.

(b) Piawaian dan pindaan kepada piawaian yang diterbitkan yang berkaitan dengan Kumpulan dan Perbadanan tetapi belum efektif.

Kumpulan dan Perbadanan akan mengguna pakai piawaian baru dan pindaan dalam tempoh berikut:

- (i) Tahun kewangan bermula pada atau selepas 1 Januari 2019
- MFRS 16 Pajakan
 - Pindaan kepada MFRS 119 Manfaat Pekerja

MFRS 16 Pajakan

Pajakan ditakrifkan sebagai kontrak (atau sebahagian daripada kontrak) yang memberikan hak untuk mengawal penggunaan aset yang dikenalpasti untuk tempoh masa sebagai ganti pertimbangan. MFRS 16 menghapuskan klasifikasi pajakan oleh pemajak sebagai sama ada pajakan kewangan (di kunci kira-kira) atau pajakan operasi (di luar lembaran imbang). Ia menghendaki pemajak untuk mengiktiraf "hak penggunaan" (ROU) aset asas dan liabiliti pajakan mencerminkan pembayaran pajakan masa depan untuk kebanyakan pajakan. Aset ROU disusut nilai mengikut prinsip dalam Harta, Loji dan Peralatan MFRS 116 dan liabiliti pajakan diiktiraf dari masa ke masa dengan perbelanjaan faedah yang diiktiraf dalam penyata pendapatan.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

1 Asas Penyediaan Penyata Kewangan (sambungan)

(b) Piawaian dan pindaan kepada piawaian yang diterbitkan yang berkaitan dengan Kumpulan dan Perbadanan tetapi belum efektif (sambungan).

Kumpulan dan Perbadanan akan mengguna pakai piawaian baru dan pindaan dalam tempoh berikut (sambungan):

Bagi pemajak, MFRS 16 mengekalkan kebanyakan keperluan dalam MFRS 117. Pemberi pinjaman terus mengklasifikasikan semua pajakan sebagai sama ada operasi pajakan atau pajakan kewangan dan menyumbang kepada mereka secara berbeza. Kesan MFRS 16 masih dinilai dan tidak dijangka mempunyai impak material selain klasifikasi dan pendedahan.

Pindaan kepada MFRS 119 Manfaat Pekerja

Pindaan kepada MFRS 119 "Manfaat Pekerja" menjelaskan bahawa bon korporat berkualiti tinggi yang digunakan untuk menganggarkan kadar diskau bagi obligasi manfaat selepas pekerjaan (bersara) hendaklah dalam mata wang yang sama seperti liabiliti. Pindaan ini juga menjelaskan bahawa 'deep market' untuk bon korporat berkualiti tinggi perlu dinilai pada tahap mata wang. Begitu juga, di mana tidak ada 'deep market' dalam bon korporat berkualiti tinggi dalam mata wang itu, bon kerajaan dalam mata wang yang berkenaan harus digunakan.

1.1 Anggaran dan Pertimbangan Perakaunan kritikal

(i) Susutnilai Peralatan

Anggaran bagi nilai buku, jangka hayat dan caj susutnilai berkaitan bagi peralatan adalah berdasarkan kepada perdagangan dan pengeluaran faktor-faktor yang boleh berubah dengan ketara hasil daripada inovasi teknikal dan tindakan pesaing sebagai tindak balas kepada keadaan pasaran. Pihak pengurusan menjangka bahawa nilai sisa peralatan akan menjadi tidak penting. Oleh itu, nilai buku tidak diambil kira dalam pengiraan jumlah yang boleh disusutnilai. Perubahan dalam tahap penggunaan dan pembangunan teknologi boleh memberi kesan kepada jangka hayat ekonomi dan nilai sisa aset, oleh itu caj susutnilai masa hadapan boleh disemak semula.

(ii) Penjejasan aset-aset bukan kewangan

Apabila nilai pemulihan sesuatu aset ditentukan berdasarkan anggaran nilai dalam kegunaan bagi unit penjanaan tunai di mana aset diperuntukkan, pihak pengurusan dikehendaki membuat anggaran aliran tunai masa depan daripada penjanaan tunai dan juga untuk menggunakan kadar diskau yang sesuai untuk menentukan nilai kini aliran tunai tersebut.

(iii) Penjejasan aset kewangan

Kerugian penjejasan diiktiraf apabila terdapat bukti objektif bahawa aset kewangan terjejas. Pengurusan secara khusus mengkaji semula pinjaman dan belum terima aset kewangan dan menganalisis sejarah hutang lapuk, penumpuan pelanggan, kemampuan kredit pelanggan, aliran ekonomi semasa dan perubahan dalam tempoh pembayaran pelanggan apabila membuat pertimbangan untuk menilai kecukupan peruntukan untuk kerugian penjejasan nilai.

Jika terdapat bukti objektif penjejasan nilai, jumlah dan masa aliran tunai masa depan dianggar berdasarkan pengalaman dalam sejarah kerugian untuk aset yang mempunyai ciri-ciri risiko kredit yang sama. Jika jangkaan berbeza daripada anggaran, perbezaan ini akan memberi kesan kepada nilai bawaan belum terima.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

2 Ringkasan asas perakaunan utama

A Pengiktirafan Pendapatan Faedah

Pendapatan faedah dan perbelanjaan bagi semua instrumen kewangan yang mempunyai ciri keuntungan atau kerugian diiktiraf menggunakan kaedah keuntungan efektif.

Kaedah keuntungan efektif adalah kaedah kiraan ke atas kos yang dilunaskan bagi aset atau liabiliti kewangan dengan memperuntukkan pendapatan keuntungan atau perbelanjaan keuntungan sepanjang tempoh yang berkenaan. Kadar keuntungan efektif adalah kadar diskau yang dianggarkan melalui bayaran tunai masa depan atau penerimaan yang dijangkakan sepanjang tempoh instrumen kewangan atau tempoh yang lebih singkat, yang mana sesuai, kepada jumlah bersih yang dibawa oleh aset atau liabiliti kewangan.

Pendapatan faedah diiktiraf menggunakan kaedah keuntungan efektif. Apabila pinjaman dan penghutang terjejas, Kumpulan mengurangkan jumlah bawaan kepada amaun boleh pulih dan terus berehat sambil diskau sebagai pendapatan faedah. Pendapatan faedah ke atas pinjaman terjejas dan penghutang diiktiraf menggunakan kadar keuntungan efektif asal.

B Pengiktirafan Yuran dan Pendapatan Lain (pendapatan bukan faedah)

Yuran pengurusan pinjaman dan komisen diiktiraf sebagai pendapatan apabila semua syarat dipenuhi. Yuran komitmen dan yuran jaminan yang material diiktiraf sebagai pendapatan berdasarkan pembahagian masa. Caj perkhidmatan dan pendapatan yuran lain diiktiraf sebagai pendapatan apabila perkhidmatan diberikan.

Pendapatan dividen diiktiraf apabila hak untuk menerima bayaran ditentukan.

Pendapatan sewa diiktiraf berdasarkan asas akruan berdasarkan perjanjian sewaan.

C Instrumen Kewangan

Aset dan liabiliti kewangan diiktiraf apabila Kumpulan dan Perbadanan menjadi pihak dalam peruntukan kontrak instrumen.

Instrumen kewangan dikelaskan sebagai liabiliti atau ekuiti menurut dasar dalam perjanjian kontrak. Faedah, dividen, keuntungan dan kerugian berkaitan dengan instrumen kewangan yang diklasifikasikan sebagai liabiliti, dilaporkan sebagai perbelanjaan atau pendapatan. Pengagihan kepada pemegang instrumen kewangan yang diklasifikasikan sebagai ekuiti dicaj terus kepada ekuiti.

Instrumen kewangan diimbangi apabila Perbadanan mempunyai hak mengikut undang-undang untuk mengimbangi dan berniat untuk menyelesaikan secara bersih atau untuk merealisasikan aset dan menyelesaikan liabiliti secara serentak.

Aset kewangan dan liabiliti kewangan awalnya diukur pada nilai saksama. Kos transaksi yang berkaitan secara langsung dengan pemerolehan atau terbitan aset dan liabiliti kewangan (selain daripada aset dan liabiliti kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi) ditambah atau ditolak daripada nilai saksama aset kewangan atau liabiliti kewangan, sebagaimana yang sesuai, pada pengiktirafan awal. Kos urus niaga yang berkaitan secara langsung kepada pengambilalihan aset atau liabiliti kewangan pada nilai saksama melalui untung rugi diiktiraf serta merta dalam untung rugi.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

2 Ringkasan asas perakaunan utama (sambungan)

C Instrumen Kewangan (sambungan)

Kaedah kadar keuntungan efektif

Kaedah kadar keuntungan efektif adalah kaedah pengiraan kos aset kewangan yang dilunaskan bersama peruntukan keuntungan pendapatan sepanjang tempoh yang berkenaan. Kadar keuntungan efektif ialah kadar diskaun anggaran pulangan tunai masa depan atas jangka hayat aset kewangan atau (yang mana sesuai) pada tempoh masa yang lebih singkat kepada jumlah bersih amaun bawaan pada awal pengiktirafan.

D Aset Kewangan

(a) Pengkelasan

Kumpulan dan Perbadanan mengklasifikasikan aset kewangan mereka kepada kategori berikut: aset kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi dan pinjaman dan belum terima. Pengelasan bergantung kepada sifat dan tujuan aset kewangan dan ditentukan pada masa permulaan pengiktirafan.

(i) Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi

Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi terdiri daripada aset kewangan dipegang sehingga matang dan aset kewangan lain yang ditetapkan oleh Kumpulan dan Perbadanan sebagai nilai saksama melalui keuntungan atau kerugian selepas permulaan pengiktirafan.

(ii) Pinjaman dan belum terima

Pinjaman dan belum terima adalah aset kewangan bukan derivatif dengan bayaran tetap atau boleh ditentukan yang tidak disebut harga dalam pasaran aktif.

(b) Pengiktirafan dan pengukuran awal

Pembelian biasa dan penjualan aset kewangan diiktiraf pada tarikh penyelesaian, tarikh aset yang dihantar kepada atau oleh Kumpulan.

Aset kewangan pada mulanya diiktiraf pada nilai saksama ditambah transaksi kos yang adil bagi semua aset kewangan yang tidak dibawa pada nilai saksama melalui untung atau rugi. Kos urus niaga bagi sekuriti yang dibawa pada nilai saksama melalui untung atau rugi dibawa terus ke keuntungan atau kerugian.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

2 Ringkasan asas perakaunan utama (sambungan)

(c) Pengukuran berikutnya

Pelaburan kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi kemudiannya diukur pada kos pelunasan menggunakan kadar keuntungan efektif. Keuntungan atau kerugian yang timbul daripada penyahiktirafan atau penurunan nilai sekuriti diiktiraf dalam untung atau rugi.

Faedah daripada aset kewangan dipegang pada nilai saksama melalui untung atau rugi dan pelaburan kewangan dipegang hingga matang dikira menggunakan kadar keuntungan efektif dan diiktiraf dalam untung atau rugi. Pinjaman dan belum terima pada awalnya diiktiraf pada nilai saksama - yang merupakan pertimbangan tunai untuk mengasaskan atau membeli pinjaman termasuk kos transaksi, dan diukur seterusnya pada kos dilunaskan yang menggunakan kaedah kadar keuntungan efektif. Faedah atas pinjaman adalah termasuk dalam untung atau rugi. Dalam kes penurunan nilai, kerugian kemerosotan nilai dilaporkan sebagai potongan daripada nilai bawaan pinjaman dan diiktiraf dalam untung atau rugi.

E Liabiliti Kewangan

Liabiliti kewangan diukur pada kos dilunaskan, kecuali bagi liabiliti kewangan pada nilai saksama, yang dipegang pada nilai saksama melalui untung atau rugi. Liabiliti kewangan pada awalnya diiktiraf pada nilai saksama termasuk transaksi kos bagi semua liabiliti kewangan yang tidak dinyatakan pada nilai saksama melalui untung atau rugi. Liabiliti kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi pada mulanya diiktiraf pada nilai saksama, dan kos urus niaga dijadikan perbelanjaan dalam keuntungan atau kerugian. Liabiliti kewangan tidak diiktiraf apabila dipadamkan.

(a) Liabiliti kewangan pada nilai saksama melalui untung rugi

Liabiliti kewangan ditetapkan pada nilai saksama melalui untung atau rugi selepas pengiktirafan awal. Perbadanan tidak mempunyai liabiliti kewangan bukan derivatif ditetapkan pada nilai saksama melalui untung atau rugi.

(b) Liabiliti Kewangan pada kos dilunaskan

Liabiliti kewangan yang tidak diklasifikasikan pada nilai saksama melalui untung atau rugi jatuh ke dalam kategori ini dan diukur pada kos terlunas.

F Penjejasan Aset Kewangan

Aset kewangan atau kumpulan aset kewangan dianggap sebagai terjejas jika, dan hanya jika, terdapat bukti objektif rosotnilai akibat daripada satu atau lebih peristiwa yang berlaku selepas pengiktirafan awal aset (yang ditanggung 'peristiwa kerugian') dan peristiwa kerugian (atau peristiwa-peristiwa) mempunyai kesan ke atas aliran tunai masa depan yang dianggarkan bagi aset kewangan atau kumpulan aset kewangan yang boleh dianggarkan dengan pasti.

Kriteria Kumpulan dan Perbadanan gunakan untuk menentukan bahawa terdapat bukti objektif kerugian rosotnilai dikira bersesuaian dengan garis panduan yang ditetapkan oleh Bank Negara Malaysia (BNM/GP3). Seperti tahun-tahun sebelumnya, pihak Perbadanan telah melaksanakan dasar klasifikasi yang lebih ketat ke atas pembiayaan tidak berbayar. Pembiayaan dikelaskan sebagai pembiayaan tidak berbayar dan kurang lancar apabila tiada pembayaran diterima lebih dari 3 bulan dari hari pertama ingkar atau selepas tarikh matang.

Oleh kerana itu, Perbadanan juga telah menerima pakai asas yang lebih ketat untuk peruntukan khusus atas pembiayaan tidak berbayar dengan memperuntuk lima puluh peratus (50%) peruntukan khusus atas pembiayaan tidak berbayar bagi tempoh ingkar empat(4) bulan dan kurang daripada tujuh (7) bulan tuggakan. Kaedah ini mencerminkan dasar peruntukan lebih bijaksana untuk pinjaman, pendahuluan dan pembiayaan.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

2 Ringkasan asas perakaunan utama (sambungan)

F Penjejasan Aset Kewangan (sambungan)

Peruntukan am berasaskan peratusan jumlah pinjaman belum dijelaskan, faedah tergantung bersih dan peruntukan khusus untuk pinjaman tidak berbayar dan hutang lapuk dan rugi dibuat untuk menampung kemungkinan berlakunya kerugian yang tidak dikenal pasti secara khusus.

(a) Aset bawaan pada kos dilunaskan

Kumpulan dan Perbadanan pertamanya nilai sama ada bukti objektif rosotnilai wujud secara individu bagi aset kewangan yang signifikan secara individu, dan secara individu atau kolektif bagi aset kewangan yang tidak ketara secara individu. Jika Kumpulan dan Perbadanan menentukan bahawa tiada bukti objektif rosotnilai wujud bagi aset kewangan yang dinilai secara individu, sama ada penting atau tidak, mereka termasuk aset dalam kumpulan aset kewangan dengan ciri-ciri risiko kredit yang serupa dan dinilai secara kolektif untuk penjejasan. Ciri-ciri yang berkaitan dengan anggaran aliran tunai masa hadapan untuk kumpulan aset itu menjadi petunjuk kemampuan pengutang untuk membayar semua amaun tertunggak mengikut terma-terma kontrak aset yang dinilai. Aset yang dinilai secara individu untuk penjejasan dan di mana kerugian penjejasan nilai adalah atau terus diiktiraf tidak termasuk dalam penilaian penjejasan kolektif.

Aliran tunai masa hadapan dalam kumpulan ase kewangan yang secara kolektif dinilai untuk penjejasan nilai adalah dianggarkan berdasarkan aliran tunai kontraktual aset dalam Kumpulan dan Perbadanan dan pengalaman dalam sejarah kerugian untuk aset yang mempunyai ciri-ciri risiko kredit yang sama kepada mereka dalam Kumpulan dan Perbadanan. Pengalaman dalam sejarah kerugian diselaraskan berdasarkan data semasa untuk mencerminkan kesan keadaan semasa yang tidak memberi kesan kepada tempoh kewangan di mana pengalaman dalam sejarah kerugian didasarkan dan untuk membuang kesan keadaan dalam tempoh sejarah yang pada masa ini tidak wujud.

Anggaran perubahan dalam aliran tunai masa depan bagi kumpulan aset harus mencerminkan dan terarah selaras dengan perubahan dalam data yang boleh diperhatikan yang berkaitan dari tempoh kewangan untuk tempoh kewangan (contohnya, perubahan dalam kadar pengangguran, harga harta tanah, status pembayaran, atau faktor-faktor lain yang menunjukkan perubahan dalam kebarangkalian kerugian dalam Perbadanan dan magnitudnya). Metodologi dan andaian yang digunakan untuk menganggarkan aliran tunai masa hadapan disemak dengan kerap oleh Kumpulan dan Perbadanan untuk mengurangkan apa-apa perbezaan di antara anggaran kerugian dan pengalaman kerugian sebenar.

Jumlah kerugian diukur sebagai perbezaan di antara amaun bawaan aset dan nilai semasa anggaran aliran tunai masa hadapan (tidak termasuk kerugian kredit yang belum dialami) didiskaunkan pada kadar keuntungan efektif asal aset kewangan tersebut. Jumlah bawaan aset dikurangkan dan jumlah kerugian diiktiraf dalam keuntungan atau kerugian. Jika 'pinjaman dan belum terima' atau 'pelaburan dipegang hingga matang' mempunyai kadar faedah yang berubah-ubah, kadar diskau untuk mengukur sebarang kerugian kemerosotan nilai adalah kadar keuntungan efektif semasa yang ditentukan di bawah kontrak. Sebagai manfaat praktikal, Kumpulan boleh mengukur penjejasan nilai berdasarkan atas nilai saksama instrumen menggunakan harga pasaran yang boleh diperhatikan.

Apabila sesuatu aset tidak dapat dikutip, ia dihapus kira daripada akaun peruntukan yang berkaitan. Aset tersebut dihapus kira selepas mengambil kira nilai realisasi cagaran, jika ada, apabila pihak pengurusan, tidak ada prospek pemulihan.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

2 Ringkasan asas perakaunan utama (sambungan)

F Penjejasan Aset Kewangan (sambungan)

(a) Aset bawaan pada kos dilunaskan (sambungan)

Jika dalam tempoh seterusnya, jumlah kerugian penjejasan nilai berkurangan dan pengurangan tersebut boleh dikaitkan secara objektif dengan yang berlaku sekiranya selepas kemerosotan nilai diiktiraf (seperti peningkatan dalam penarafan kredit penghutang), kerugian penjejasan nilai yang diiktiraf sebelumnya dikembalikan dengan melaraskan akaun peruntukan. Amaun dikembalikan diiktiraf dalam untung atau rugi.

G Penyahiktirafan Aset Kewangan dan Liabiliti Kewangan

Aset kewangan tidak diiktiraf apabila hak kontrak untuk menerima aliran tunai daripada aset-aset itu telah berlalu atau aset telah dipindahkan dan sebahagian besar risiko dan ganjaran pemilikan aset juga dipindahkan (iaitu, jika sebahagian besar risiko dan manfaat tidak dipindahkan, ujian kawalan Perbadanan bagi memastikan penglibatan berterusan atas dasar apa-apa kuasa kawalan tidak menghalang penyahiktirafan). Liabiliti kewangan tidak lagi diiktiraf apabila ia ditebus atau sebaliknya dipadamkan.

Cagaran yang diberikan oleh Perbadanan di bawah standard perjanjian urus niaga beli balik tidak lagi diiktiraf kerana Perbadanan mengekalkan sebahagian besar risiko dan ganjaran atas dasar harga pembelian semula yang telah ditetapkan, dan kriteria untuk penyahiktirafan itu tidak dipenuhi.

H Hartanah dan peralatan serta susutnilai

Tanah pegangan bebas tidak disusut nilai kerana ia mempunyai jangka hayat yang tidak terhad dan kerja dalam proses yang belum lagi digunakan tidak disusutnilaikan. Tanah di mana hayat anggaran pajakan melebihi 50 tahun dikelasifikasikan sebagai tanah pegangan pajakan jangka panjang.

Hartanah dan peralatan dinyatakan pada kos ditolak susut nilai terkumpul dan kerugian penjejasan nilai terkumpul. Kos termasuk harga pembelian dan sebarang kos yang berkaitan secara langsung dengan pemerolehan barang-barang. Kos berikutnya dimasukkan dalam jumlah bawaan aset atau diiktiraf sebagai aset berasingan, mengikut kesesuaian, hanya apabila terdapat kemungkinan bahawa manfaat ekonomi masa hadapan yang berkaitan dengan aset tersebut akan mengalir kepada Kumpulan dan Perbadanan dan kos perkara tersebut boleh diukur dengan pasti. Nilai bawaan bagi bahagian yang diganti tidak diiktiraf. Semua pembaikan dan kos penyelenggaraan dicaj kepada keuntungan atau kerugian dalam tahun kewangan di mana ia ditanggung.

Kaedah garis lurus digunakan untuk menyusutnilaikan kos aset-aset sepanjang anggaran hayat bergunanya pada kadar tahunan seperti berikut:-

Tanah pegangan pajak	0.11% to 2.326%
Bangunan	2% - 10%
Kenderaan	20%
Perabot dan peralatan pejabat	20%
Peralatan komputer	20%

Suatu aset tetap adalah dinyahikitirafkan apabila dilupuskan yang memberi atau tidak memberi manfaat ekonomi masa depan yang dijangka daripada penggunaan atau pelupusannya. Perbezaan antara hasil penjualan bersih, jika ada, dan nilai tercatat bersih, diiktiraf dalam penyata pendapatan.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

2 Ringkasan asas perakaunan utama (sambungan)

I Penjejasan Aset Bukan Kewangan

Aset yang mempunyai hayat berguna tidak terhad tidak tertakluk kepada pelunasan dan diuji setiap tahun untuk penjejasan.

Aset yang tertakluk kepada pelunasan akan disemak untuk penjejasan apabila peristiwa atau perubahan dalam keadaan yang menunjukkan nilai bawaan berkemungkinan tidak akan diperolehi. Kerugian rosotnilai diiktiraf bagi jumlah di mana nilai bawaan aset melebihi jumlah boleh pulih. Jumlah yang boleh diperolehi adalah lebih tinggi daripada nilai saksama aset ditolak kos jualan dan nilai dalam penggunaan. Bagi tujuan menilai penjejasan, aset dikumpulkan pada tahap terendah di mana terdapat aliran tunai berasingan yang boleh dikenal pasti (unit penjana tunai). Aset bukan kewangan selain daripada 'goodwill' yang mengalami kejejasan dikaji untuk kemungkinan pembalikan penjejasan pada setiap tarikh laporan.

Kerugian rosotnilai dicaj kepada penyata pendapatan kecuali jika ia dikembalikan pada penilaian semula sebelumnya, yang mana ia dicaj kepada lebihan penilaian semula. Kerugian kemerosotan nilai ke atas goodwill tidak boleh berbalik. Berhubung dengan aset lain, sebarang kenaikan dalam amaun yang boleh diperolehi semula diiktiraf dalam penyata pendapatan kecuali ia membalikkan kerugian kemerosotan nilai ke atas aset yang dinilai semula di mana ia akan dibawa ke rizab penilaian semula lebihan.

J Cukai Pendapatan

Perbelanjaan cukai bagi tempoh semasa merangkumi cukai semasa dan cukai tertunda. Cukai diiktiraf dalam keuntungan atau kerugian, kecuali setakat mana yang berkaitan dengan perkara yang diiktiraf dalam pendapatan komprehensif lain atau secara langsung dalam ekuiti. Dalam kes ini, cukai itu juga diiktiraf dalam pendapatan komprehensif lain atau secara langsung dalam ekuiti masing-masing.

Caj cukai pendapatan semasa dikira berdasarkan undang-undang cukai yang digubal atau digubal sebahagian besarnya pada akhir tempoh laporan ini di mana Kumpulan beroperasi dan menjana pendapatan boleh cukai.

Cukai pendapatan tertunda diiktiraf menggunakan kaedah liabiliti, ke atas perbezaan sementara yang timbul antara amaun aset dan liabiliti untuk tujuan cukai dan nilai bawaan dalam penyata kewangan. Walau bagaimanapun, cukai pendapatan tertunda tidak diambil kira jika ia timbul daripada pengiktirafan awal sesuatu aset atau liabiliti dalam urusniaga selain daripada kombinasi perniagaan yang pada masa urusniaga tersebut tidak menjaskan keuntungan perakaunan atau keuntungan boleh cukai atau kerugian. Aset dan liabiliti cukai tertunda diukur pada kadar cukai yang dijangka akan terpakai dalam tempoh di mana liabiliti diselesaikan atau aset direalisasikan, berdasarkan kadar cukai yang telah digubal atau sedang digubal pada akhir tempoh pelaporan. Pengukuran liabiliti dan aset cukai tertunda mencerminkan kesan cukai seperti mana Kumpulan dan Perbadanan menjangkakan dapat diperolehi atau dijelaskan ke atas amaun bawaan aset dan liabiliti pada akhir tempoh pelaporan.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

2 Ringkasan asas perakaunan utama (sambungan)

J Cukai Pendapatan (sambungan)

Aset cukai tertunda diiktiraf setakat mana terdapat kemungkinan bahawa keuntungan boleh cukai masa hadapan akan tersedia terhadap yang mana perbezaan sementara boleh ditolak, kerugian cukai yang tidak digunakan atau kredit cukai belum digunakan. Liabiliti cukai tertunda diiktiraf bagi semua perbezaan sementara boleh cukai yang berkaitan dengan pelaburan dalam anak syarikat kecuali di mana masa pembalikan perbezaan sementara dikawal oleh induk dan ia berkemungkinan bahawa perbezaan sementara tidak akan berbalik pada masa hadapan.

Aset cukai pendapatan tertunda diiktiraf atas perbezaan sementara yang boleh ditolak yang timbul daripada pelaburan dalam anak-anak syarikat hanya setakat yang ia berkemungkinan perbezaan sementara akan berbalik pada masa hadapan dan ada keuntungan boleh cukai yang mencukupi di mana perbezaan sementara boleh ditolak boleh digunakan.

Aset dan liabiliti cukai pendapatan tertunda diimbangi apabila terdapat hak yang boleh dikuatkuasakan untuk mengimbangi aset cukai semasa dengan liabiliti cukai semasa dan apabila aset dan liabiliti cukai pendapatan tertunda berkait dengan cukai yang dikenakan oleh pihak berkuasa cukai yang sama di kedua-dua entiti boleh cukai atau berbeza dikenakan cukai entiti di mana terdapat tujuan untuk menyelesaiannya baki pada asas bersih.

K Peruntukan

Peruntukan diiktiraf oleh Kumpulan dan Perbadanan apabila semua syarat berikut dipenuhi:

- i) Kumpulan dan Perbadanan mempunyai obligasi perundangan atau konstruktif semasa akibat daripada peristiwa yang lepas;
- ii) terdapat kemungkinan bahawa aliran keluar sumber untuk menyelesaikan obligasi tersebut akan diperlukan; dan
- iii) anggaran yang munasabah jumlah obligasi boleh dibuat.

Di mana Kumpulan dan Perbadanan menjangka akan dibayar semula, pembayaran semula diiktiraf sebagai aset berasingan tetapi hanya apabila pembayaran semula adalah dipastikan. Peruntukan tidak diiktiraf bagi kerugian operasi masa hadapan.

Jika terdapat beberapa obligasi yang serupa, kemungkinan bahawa aliran keluar diperlukan dalam penyelesaian dengan mempertimbangkan jenis tanggungjawab secara keseluruhan. Peruntukan diiktiraf walaupun kemungkinan aliran keluar berkenaan dengan mana-mana perkara yang termasuk dalam kelas kewajipan yang sama mungkin kecil.

Peruntukan diukur pada nilai semasa perbelanjaan yang dijangka akan diperlukan untuk menyelesaikan obligasi dengan menggunakan kadar sebelum cukai yang menggambarkan penilaian pasaran semasa bagi nilai masa wang dan risiko khusus kepada obligasi. Peningkatan peruntukan yang disebabkan oleh

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

2 Ringkasan asas perakaunan utama (sambungan)

L Tunai dan Kesetaraan Tunai

Tunai dan setara tunai terdiri daripada tunai dan dana jangka pendek yang dipegang untuk tujuan memenuhi komitmen jangka pendek dan sedia ditukar kepada tunai tanpa risiko ketara perubahan dalam nilai.

Bagi tujuan penyata aliran tunai, tunai dan setara tunai terdiri daripada tunai dalam tangan, deposit panggilan dengan Perbadanan, jangka pendek lain, pelaburan cair dengan kematangan asal tiga (3) bulan atau kurang dan overdraf Perbadanan. Deposit yang dipegang sebagai sekuriti yang dicagarkan untuk pinjaman berjangka tidak termasuk wang tunai dan setara tunai. Overdraft Perbadanan adalah termasuk di dalam pinjaman di dalam liabiliti semasa di dalam penyata kedudukan kewangan.

M Modal Saham

(a) Pengkelasan

Saham biasa dikelaskan sebagai ekuiti. Saham lain dikelaskan sebagai ekuiti dan/atau liabiliti mengikut kontrak instrumen tertentu. Pengagihan kepada pemegang instrumen kewangan yang diklasifikasikan sebagai instrumen ekuiti dicaj terus kepada ekuiti.

(b) Kos penerbitan saham

Kos luaran yang berkaitan secara langsung dengan penerbitan saham atau opsyen baru ditunjukkan dalam ekuiti sebagai potongan, bersih cukai, daripada hasil.

(c) Dividen

Dividen biasa diiktiraf sebagai liabiliti apabila hak pemegang saham untuk menerima dividen ditentukan.

N Pelaburan Dalam Entiti Kawalan Bersama

Kumpulan menganggap sebagai entiti yang dikawal bersama, perbadanan, perkongsian atau entiti lain yang terdapat kontrak perkongsian kawalan oleh Kumpulan dengan satu atau lebih pihak di mana keputusan kewangan dan operasi berkaitan dengan entiti memerlukan persetujuan sebulat suara daripada pihak yang berkongsi kawalan.

Pelaburan dalam entiti dikawal bersama dinyatakan pada kos tolak kerugian penjejasan nilai terkumpul. Jika terdapat tanda penjejasan nilai, jumlah bawaan pelaburan dinilai. Penurunan nilai dibuat jika nilai bawaan melebihi nilai boleh pulih. Kepentingan Kumpulan dalam entiti kawalan bersama diambil kira dalam penyata kewangan yang disatukan menggunakan kaedah perakaunan ekuiti.

Perakaunan ekuiti melibatkan pengiktirafan bahagian Kumpulan dalam keputusan usaha sama dalam keuntungan atau kerugian. Apabila menggunakan kaedah ekuiti, pelarasan dibuat kepada penyata kewangan bagi entiti bersama untuk memastikan keselarasan dengan dasar-dasar perakaunan dalam kumpulan.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

2 Ringkasan asas perakaunan utama (sambungan)

O Manfaat Kakitangan

(a) Pelan Manfaat Tertarif

(i) Manfaat jangka pendek

Upah, gaji, cuti tahunan berbayar, faedah perubatan, bonus dan manfaat bukan kewangan diakru dalam tempoh di mana perkhidmatan berkaitan diberikan oleh kakitangan Kumpulan dan Perbadanan.

(ii) Caruman ke Kumpulan Simpanan Pekerja (KWSP)

Untuk pelan caruman wajib, Kumpulan dan Perbadanan membayar caruman kepada Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP) secara mandatori. Kumpulan dan Perbadanan tidak mempunyai obligasi pembayaran selanjutnya sekali caruman telah dibayar. Caruman ini diiktiraf sebagai perbelanjaan manfaat pekerja dalam tempoh yang berkaitan.

P Aset Luar Jangka dan Liabiliti Luar Jangka

Kumpulan dan Perbadanan tidak mengiktiraf aset dan liabiliti luar jangka selain daripada yang timbul daripada gabungan perniagaan, tetapi mendedahkan kewujudannya dalam penyata kewangan. Liabiliti luar jangka adalah obligasi yang mungkin timbul daripada peristiwa terdahulu yang mana kewujudannya akan disahkan oleh kejadian atau tidak terjadinya satu atau lebih peristiwa masa depan di luar kawalan Kumpulan dan Perbadanan atau obligasi semasa yang tidak diiktiraf kerana ia tiada kemungkinan bahawa aliran keluar sumber akan diperlukan untuk menyelesaikan obligasi tersebut. Liabiliti luar jangka juga timbul dalam keadaan yang luar biasa di mana terdapat liabiliti yang tidak boleh diiktiraf kerana ia tidak boleh diukur dengan pasti. Walau bagaimanapun, liabiliti luar jangka tidak termasuk kontrak jaminan kewangan.

Aset luar jangka adalah aset yang mungkin timbul daripada peristiwa terdahulu yang mana kewujudannya akan disahkan oleh kejadian atau tidak terjadinya satu atau lebih peristiwa masa depan di luar kawalan Kumpulan dan Perbadanan. Kumpulan dan Perbadanan tidak mengiktiraf aset luar jangka tetapi mendedahkan kewujudannya di mana aliran masuk manfaat ekonomi adalah berkemungkinan tetapi tidak pasti.

Q Peminjaman

Peminjaman pada mulanya diiktiraf pada nilai saksama, tolak daripada kos urusniaga. Pinjaman seterusnya dinyatakan pada kos terlunas, sebarang perbezaan antara jumlah diiktiraf awal dan nilai penebusan diiktiraf dalam untung atau rugi sepanjang tempoh pinjaman dengan menggunakan kaedah keuntungan efektif.

Semua kos pinjaman lain diiktiraf dalam keuntungan atau kerugian dalam tempoh di mana ia ditanggung.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Ringkasan Asas Perakaunan Utama bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

3 Ringkasan asas perakaunan utama (sambungan)

R Pihak Berkaitan

Pihak entiti adalah berkaitan dengan entiti lain jika (dirujuk sebagai "entiti yang melaporkan"):

A) Seseorang atau ahli yang rapat dengan keluarga orang itu adalah berkaitan dengan laporan yang entiti jika orang itu:

- (i) mempunyai kawalan atau kawalan bersama ke atas entiti pelaporan;
- (ii) mempunyai pengaruh yang besar ke atas entiti pelaporan; atau
- (iii) adalah ahli personel pengurusan utama entiti yang melaporkan atau induk pelaporan

B) Entiti adalah berkaitan dengan entiti yang melaporkan jika mana-mana syarat-syarat berikut terpakai:

(i) Entiti dan entiti pelaporan adalah ahli-ahli kumpulan yang sama (yang bermaksud setiap induk, subsidari dan anak-anak syarikat lain adalah berkaitan dengan yang lain);

(ii) Satu entiti adalah sebuah syarikat bersekutu atau usahasama entiti lain (atau syarikat bersekutu atau usaha bersama ahli kumpulan mana entiti yang lain adalah ahli);

(iii) Kedua-dua entiti usahasama bagi pihak ketiga yang sama;

(iv) Satu entiti adalah usahasama entiti ketiga dan entiti yang lain adalah syarikat bersekutu entiti ketiga;

(v) entiti ini adalah pelan manfaat pasca perkhidmatan untuk manfaat kakitangannya sama ada bagi entiti yang melaporkan atau entiti yang berkaitan dengan entiti yang melaporkan. Jika entiti yang melaporkan sebahagian daripada pelan itu, itu, maka penaja berkaitan juga terlibat bersama entiti yang melaporkan;

(vi) entiti adalah dikawal bersama atau dikawal oleh seseorang yang dikenal pasti dalam (a) atas; atau

(vii) Seseorang yang dikenal pasti dalam (a) (i) di atas mempunyai pengaruh penting ke atas entiti atau adalah ahli personel pengurusan penting entiti (atau induk)

Ahli keluarga rapat seseorang itu adalah ahli keluarga yang mungkin dijangka akan mempengaruhi atau dipengaruhi oleh, orang yang berurusan dengan entiti.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

3 Hartanah, loji dan peralatan

Kumpulan dan Perbadanan	Kerja dalam proses	Tanah milik pajak	Bangunan	Perabot dan peralatan pejabat	Kenderaan bermotor	Peralatan komputer	Aset bernilai rendah	Jumlah RM
	RM	RM	RM	RM	RM	RM	RM	
Kos								
Pada 1 Januari 2018	1,025,724	11,216,400	35,820,389	4,129,116	3,801,023	16,589,877	32,959	72,615,488
Pindahan	(1,025,724)	-	1,025,724	-	-	-	-	-
Tambahan	148,824	-	272,246	133,331	269,435	1,228,381	220	2,052,437
Penjualan/dihapus kira	-	-	-	-	(690,242)	-	-	(690,242)
Pada 31 Disember 2018	148,824	11,216,400	37,118,359	4,262,447	3,380,216	17,818,258	33,179	73,977,683
Susut nilai terkumpul								
Pada 1 Januari 2018	-	1,950,711	13,025,297	3,349,204	2,935,565	14,473,679	32,959	35,767,415
Pelarasan	-	-	-	9	-	(12)	3	-
Caj bagi tahun berkenaan	-	151,624	1,199,343	269,023	292,248	961,530	217	2,873,985
Penjualan/dihapus kira	-	-	-	-	(690,239)	-	-	(690,239)
Pada 31 Disember 2018	-	2,102,335	14,224,640	3,618,236	2,537,574	15,435,197	33,179	37,951,161
Nilai buku bersih								
Pada 31 Disember 2017	1,025,724	9,265,689	22,795,092	779,912	865,458	2,116,198	-	36,848,073
Pada 31 Disember 2018	148,824	9,114,065	22,893,719	644,211	842,642	2,383,061	-	36,026,522

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

3 Hartanah, loji dan peralatan (sambungan)

Kumpulan dan Perbadanan	Kerja dalam proses	Tanah milik pajak	Bangunan	Perabot dan peralatan pejabat	Kenderaan bermotor	Peralatan komputer	Aset bernilai rendah	Jumlah
	RM	RM	RM	RM	RM	RM	RM	RM
Kos								
Pada 1 Januari 2017	1,025,724	11,216,400	35,649,985	3,856,434	3,636,579	15,708,262	31,167	71,124,551
Tambahan	-	-	170,404	308,676	338,000	884,846	1,792	1,703,718
Penjualan/dihapus kira	-	-	-	(35,994)	(173,556)	(3,231)	-	(212,781)
Pada 31 Disember 2017	1,025,724	11,216,400	35,820,389	4,129,116	3,801,023	16,589,877	32,959	72,615,487
Susut nilai terkumpul								
Pada 1 Januari 2017	-	1,799,087	11,797,418	3,130,779	2,768,690	13,663,038	31,167	33,190,179
Caj bagi tahun berkenaan	-	151,624	1,227,879	254,293	340,430	813,600	1,792	2,789,618
Penjualan/dihapus kira	-	-	-	(35,868)	(173,555)	(2,959)	-	(212,382)
Pada 31 Disember 2017	-	1,950,711	13,025,297	3,349,204	2,935,565	14,473,679	32,959	35,767,415
Nilai buku bersih								
Pada 31 Disember 2016	1,025,724	9,417,313	23,852,567	725,655	867,889	2,045,224	-	37,934,372
Pada 31 Disember 2017	1,025,724	9,265,689	22,795,092	779,912	865,458	2,116,198	-	36,848,073

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

4 Pelaburan dalam entiti kawalan bersama

	Kumpulan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM	Perbadanan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Saham tidak disebutharga, pada kos	125,000	125,000	125,000	125,000
Modal yang dilaburkan	3,998,199	3,998,199	3,998,199	3,998,199
Bahagian Perbadanan dalam entiti kawalan bersama	<u>1,371,340</u>	1,420,117	-	-
	<u>5,494,539</u>	5,543,316	<u>4,123,199</u>	4,123,199

Nama Syarikat	Tempat	Faedah berkesan		Aktiviti utama
		31.12.2018 %	31.12.2017 %	
Bayview Properties Sdn Bhd	Perbadanan Malaysia	50	50	Pembangunan dan pembinaan

Lembaran Imbangan bagi bahagian Perbadanan dalam entiti kawalan bersama adalah seperti berikut:

	Kumpulan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Aset bukan semasa	5,107,950	5,097,465
Aset semasa	403,339	469,652
Liabiliti semasa	<u>(4,014,948)</u>	(4,022,000)
	<u>1,496,341</u>	1,545,117

Penyata pendapatan bagi bahagian Perbadanan dalam entiti kawalan bersama adalah seperti berikut:

	Kumpulan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Hasil	5,887	5,954
Perbelanjaan	<u>(54,664)</u>	(53,289)
Keuntungan sebelum cukai	<u>(48,777)</u>	(47,335)
Cukai	-	(712)
Lebihan selepas cukai	<u>(48,777)</u>	(48,047)

5 Wang Tunai dan baki di bank

	Kumpulan dan Perbadanan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Wang Tunai dan baki di bank dan institusi kewangan lain	<u>11,014,142</u>	10,545,293

6 Deposit dan penempatan dengan institusi kewangan

	Kumpulan dan Perbadanan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Bank berlesen	2,780,523	2,705,697
- Deposit tetap	4,704,688	3,615,976
- Sekuriti pelaburan konvensional	<u>3,191,196</u>	3,062,687
Institusi lain	<u>10,676,407</u>	9,384,360

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

7 Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung rugi

	Kumpulan dan Perbadanan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Pelaburan dalam sekuriti disebutharga		
Dalam Malaysia:		
Pada kos	2,390,000	2,390,000
Tolak: Kerugian kemerosotan nilai terkumpul	<u>(1,293,533)</u>	<u>(1,108,045)</u>
Nilai buku bersih	<u>1,096,467</u>	<u>1,281,955</u>

8 Pelbagai penerimaan, deposit dan pra-pembayaran

	Kumpulan dan Perbadanan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Deposit	326,868	332,168
Pelbagai penerimaan*	<u>8,536,501</u>	<u>10,307,984</u>
Pra-pembayaran**	<u>-</u>	<u>942,264</u>
	<u>8,863,369</u>	<u>11,582,416</u>

*Termasuk dalam pelbagai penerimaan adalah Harta Tanah Yang Diambil di mana Harta Tanah ini telah dilelong tetapi tidak berjaya (tidak ada pembida). Perbadanan telah mengambil bahagian dalam membida harta tanah yang dikendalikan oleh Pejabat Tanah tersebut dan nilai harta itu dinilai oleh penilai profesional yang telah diluluskan oleh Pejabat Tanah. Sehingga hari ini, Harta Tanah tersebut kekal sebagai "inventori terbiar" dan peruntukan penuh telah dibuat sehingga terdapat pembeli yang berjaya.

**Perbadanan telah dipilih oleh Kerajaan Negeri untuk mengurus Pusat Transformasi Bandar (UTC) Sabah. Pusat ini telah memulakan pr-operasinya pada 16 Disember 2013, pelancaran telah diadakan pada 23 Januari 2014 diikuti dengan pembukaan rasmi yang telah dijalankan pada bulan 15 November 2014.

Perbelanjaan untuk operasi Pusat Transformasi Bandar Sabah dianggap sebagai bayaran bagi pihak. Perbelanjaan tersebut ditampung melalui hasil kutipan penyelenggaraan dan utiliti daripada agensi-agensi kerajaan negeri, persekutuan dan swasta yang beroperasi di UTC.

9 Pembiayaan,pendahuluan dan lain-lain pinjaman

	Kumpulan dan Perbadanan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Pinjaman perumahan dan projek	9 (i) 2,972,605,856	2,907,273,299
Pinjaman Sewa Beli	530,008	609,565
Lain-lain pinjaman*	<u>4,506,048</u>	<u>5,747,028</u>
Pembiayaan, pendahuluan dan lain-lain pinjaman kasar	<u>2,977,641,912</u>	<u>2,913,629,892</u>
Tolak:		
Peruntukan hutang lapuk dan ragu bagi pembiayaan:		
- peruntukan penilaian individu	(59,971,891)	(39,775,779)
- peruntukan penilaian kolektif	<u>(45,194,976)</u>	<u>(42,908,934)</u>
Faedah pendapatan tergantung	<u>(15,251,561)</u>	<u>(13,672,982)</u>
Jumlah bersih pembiayaan dan pendahuluan	<u>2,857,223,484</u>	<u>2,817,272,197</u>

(i) Pinjaman perumahan dan projek dianalisis mengikut jenis-jenis sektor ekonomi seperti berikut:-

	Kumpulan dan Perbadanan 31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Pinjaman kakitangan kerajaan negeri	22,073,524	27,128,165
Pinjaman kakitangan kerajaan pusat	<u>(4,000)</u>	<u>6,145</u>
Pinjaman perumahan bandar	<u>15,319,091</u>	<u>16,791,448</u>
Pinjaman perumahan luar bandar	<u>263,289</u>	<u>278,585</u>
Projek industri, pertanian, peternakan, pertanian	<u>13,260,144</u>	<u>13,869,203</u>
Pinjaman pembiayaan semula	<u>903,089</u>	<u>1,254,145</u>
Pinjaman eksekutif	<u>46,393,567</u>	<u>58,524,756</u>
Pembiayaan i-eksekutif	<u>2,863,559,705</u>	<u>2,777,749,145</u>
Pinjaman kakitangan	<u>962,820</u>	<u>1,089,148</u>
Pinjaman komuniti	<u>32,877</u>	<u>31,381</u>
Pinjaman bercagaran	<u>9,841,750</u>	<u>10,551,178</u>
	<u>2,972,605,856</u>	<u>2,907,273,299</u>

Pada 1hb Julai 2013 kerajaan telah mengenakan had tempoh matang 10 tahun ke atas semua pembiayaan peribadi. Perbadanan Pinjaman Sabah tidak tertakluk di bawah kuasa Bank Negara oleh itu tidak wajib mengikuti syarat tersebut. Walaubagaimanapun, Perbadanan Pinjaman Sabah telah menerima pakai garis panduan tersebut pada 1hb September 2013.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

9 Pembiayaan, pendahuluan dan lain-lain pinjaman (sambungan)

Lain-lain pinjaman merujuk kepada tiga Skim Perumahan Kos Rendah yang diambil alih oleh Perbadanan dari Lembaga Pembangunan Perumahan dan Bandar (LPPB) pada 1 Januari 1995, 17 November 1999 dan 1 Januari 2005. Selepas pengambilalihan tersebut, Perbadanan menanggung pinjaman LPPB daripada Kerajaan Negeri Sabah yang berkaitan dengan skim-skim tersebut.

Skim pertama terdiri dari 42 projek di seluruh Negeri Sabah dengan jumlah sebanyak RM35,767,874. Perbadanan mengambil alih 2,750 Akaun Sewa di bawah skim ini. Skim kedua terdiri dari 6 projek di seluruh Negeri Sabah berjumlah nilai sebanyak RM20,772,148. Perbadanan juga mengambil alih 593 Akaun Sewa di bawah skim ini. Skim ketiga terdiri dari 5 projek di seluruh Negeri Sabah dengan jumlah nilai sebanyak RM14,981,992. Perbadanan juga mengambil alih 599 Akaun Sewa di bawah skim ini.

		Kumpulan dan Perbadanan		
	Nota	2018	2017	
		RM	RM	
(ii) Pergerakan dalam peruntukan untuk hutang lapuk dan ragu dan pembiayaan serta faedah tergantung/pendapatan tergantung adalah seperti berikut:-				
Peruntukan penilaian individu				
Pada 1 Januari		39,775,779	39,813,215	
MFRS 9		9,812,223	-	
Pada 1 Januari dinyatakan semula		49,588,002	39,813,215	
Peruntukan dibuat dalam tahun semasa	19	39,864,595	33,379,973	
Jumlah dimasuk kira semula bagi pemungutan semula	19	(17,929,537)	(13,610,162)	
Jumlah dihapus kira		(11,551,170)	(19,807,247)	
Pada 31 Disember		59,971,890	39,775,779	
Peruntukan penilaian kolektif				
Pada 1 Januari		42,908,934	40,130,827	
MFRS 9		2,229,865	-	
Pada 1 Januari dinyatakan semula		45,138,799	40,130,827	
Peruntukan dibuat dalam tahun semasa	19	56,177	2,778,107	
Pada 31 Disember		45,194,976	42,908,934	
Peratus peruntukan kolektif daripada jumlah pinjaman tolak peruntukan individu dan faedah tergantung/pendapatan tergantung		2.54%	2.51%	

		Kumpulan dan Perbadanan		
		2018	2017	
		RM	RM	
Faedah pendapatan tergantung				
Pada 1 Januari		13,672,982	12,540,127	
Peruntukan dibuat dalam tahun semasa		9,403,754	9,580,657	
Jumlah dimasuk kira semula bagi pemungutan semula		(6,491,392)	(6,104,823)	
Jumlah dihapus kira		(1,333,783)	(2,342,979)	
Pada 31 Disember		15,251,561	13,672,982	

Berikut adalah jumlah pembiayaan mengikut tarikh bayaran balik:

	Kumpulan dan Perbadanan	
	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Dalam tempoh 1 bulan	18,741,354	71,607,365
Selepas 1 sehingga 5 tahun	246,770,774	209,225,636
Selepas 5 tahun	2,591,711,356	2,536,439,196
	2,857,223,484	2,817,272,197

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

9 Pembiayaan,pendahuluan dan lain-lain pinjaman (sambungan)

(iii) Pergerakan dalam peruntukan untuk hutang lapuk dan ragu dan pembiayaan

Kumpulan dan Perbadanan	Peruntukan kolektif 12 bulan ECL	Peruntukan jangka tempoh pembiayaan ECL tidak kredit terjejas	Peruntukan kolektif jangka tempoh pembiayaan ECL kredit terjejas	Peruntukan kolektif	Peruntukan individu jangka tempoh pembiayaan ECL kredit terjejas	Jumlah
	RM	RM	RM	RM	RM	RM
Baki pada permulaan tempoh	-	-	-	42,908,934	39,775,779	82,684,713
Penggunaan kali pertama MFRS 9	44,959,647	179,152	-	(42,908,934)	9,812,223	12,042,088
Penambahan pada tahun semasa:						
- Pindahan ke 12 bulan ECL (Peringkat 1)	58,005	-	-	-	-	58,005
- Pindahan ke jangka tempoh pembiayaan ECL tidak kredit terjejas (Peringkat 2)	-	(1,828)	-	-	-	(1,828)
- Pindahan ke jangka tempoh pembiayaan ECL kredit terjejas (Peringkat 3)	-	-	-	-	-	-
Jumlah dimasuk kira semula bagi pemungutan semula	-	-	-	-	(17,929,537)	(17,929,537)
Jumlah dihapus kira	-	-	-	-	(11,551,170)	(11,551,170)
Peruntukan dibuat dalam tahun semasa	-	-	-	-	39,864,595	39,864,595
Jumlah peruntukan untuk hutang lapuk dan ragu	45,017,652	177,324	-	-	59,971,890	105,166,866

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

10 Peminjaman

	Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	
Tidak bercagar			
Pinjaman daripada Kerajaan Negeri Sabah (i)	243,759,792	243,759,792	
Pinjaman daripada bank berlesen*	90,000,000	133,999,967	
	333,759,792	377,759,759	
 Faedah belum bayar		1,705,319	1,780,638
 Jumlah peminjaman		335,465,111	379,540,397

*Peminjaman dari bank berlesen adalah kemudahan tidak bercagar termasuk Kredit Berputar dan Pembiayaan Berjangka pada kadar faedah antara 4.29% hingga 4.47% (2017: 4.21% hingga 4.43%) dan 4.56% (2017: 4.56%) setahun. Kemudahan overdraf bank dikenakan atas ikrar negatif atas semua asset Perbadanan pada kadar faedah 6.85% (2017: 6.85%) setahun.

(i) Pinjaman daripada Kerajaan Negeri Sabah

Peminjaman dari Kerajaan Negeri Sabah perlu dibayar balik seperti berikut:

	Bebas faedah	Faedah dikenakan	Jumlah
	RM	RM	RM
31.12.2018			
Dalam tempoh 1 tahun	-	236,849,256	236,849,256
Selepas 1 sehingga 5 tahun	-	3,178,991	3,178,991
Selepas 5 tahun	1,000,000	2,731,545	3,731,545
Jumlah	1,000,000	242,759,792	243,759,792
 31.12.2017			
Dalam tempoh 1 tahun	-	236,248,824	235,671,486
Selepas 1 sehingga 5 tahun	-	3,252,132	3,127,050
Selepas 5 tahun	1,000,000	3,258,836	4,961,256
Jumlah	1,000,000	242,759,792	243,759,792

Peminjaman daripada Kerajaan Negeri Sabah yang perlu dibayar dalam tempoh setahun adalah tertakluk kepada tuntutan daripada Kerajaan Negeri Sabah. Kadar faedah bagi peminjaman daripada Kerajaan Negeri Sabah adalah di antara 0% hingga 7.5% setahun (2017: % hingga 7.5%) setahun.

Berikut adalah jumlah pinjaman mengikut tarikh bayaran balik:

	Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	
Dalam tempoh 1 tahun	328,554,575	372,029,429	
Selepas 1 sehingga 5 tahun	3,178,991	3,252,132	
Selepas 5 tahun	3,731,545	4,258,836	
	335,465,111	379,540,397	

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

11 Terbitan sekuriti hutang

Pada Disember 2018, di bawah program nota jangka sederhana Islam ("IMTN"), Perbadanan telah menerbitkan Sukuk Musharakah sebanyak RM50 juta dengan tempoh 2 tahun pada kadar 4.41% setahun.

Perolehan daripada terbitan ini digunakan oleh Perbadanan untuk modal kerja yang berlandaskan Shariah.

Kesemua kertas komersial Islam ("ICP") yang matang pada tahun 2018 akan dialihkan dengan tempoh matang selama 6 bulan. Kadar pulangan untuk 6 bulan dari 4.188% setahun kepada 4.56% setahun.

Sukuk dikeluarkan merupakan liabiliti tidak bercagar Perbadanan, dan tertakluk kepada pinjaman Kerajaan.

12 Pelbagai belum bayar dan akruan

	Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	RM
Pelbagai belum bayar	3,115,690	6,301,973	
Peruntukan *	10,752,020	10,082,958	
Akruan	23,350,574	21,837,223	
	37,218,284	38,222,154	

* Terkandung dalam peruntukan adalah seperti berikut:

	Kumpulan dan Perbadanan	2018	2017
	RM	RM	RM
a) Peruntukan untuk Medical Trust Fund	2,913,849	2,823,596	
Pada 1 Januari	128,510	123,563	
Tambahan dalam tahun berkenaan	(986)	(33,310)	
Penggunaan dalam tahun berkenaan	3,041,373	2,913,849	
Pada 31 Disember			

b) Peruntukan untuk GCR

	Kumpulan dan Perbadanan	2018	2017
	RM	RM	RM
Pada 1 Januari	967,163	913,181	
Penggunaan kali pertama MFRS 119	934,312	-	
Dinyatakan semula pada 1 Januari 2018	1,901,475	913,181	
Tambahan dalam tahun berkenaan	185,166	148,188	
Penggunaan dalam tahun berkenaan	(166,365)	(94,206)	
Pada 31 Disember	1,920,276	967,163	

13 Overdraf

	Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	RM
Bank overdraf/cashline	194,760	119,791	

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

14 Modal Syer

	Kumpulan dan Perbadanan	2018	2017
	RM	RM	
Yang diluluskan,			
Pada 1 Januari	200,000,000	200,000,000	
Diterbitkan dan dibayar sepenuhnya,			
Saham biasa RM1.00 sesaham			
Pada 1 Januari	200,000,000	200,000,000	
Diterbitkan pada tahun semasa			
Pada 31 Disember	200,000,000	200,000,000	

15 Pendapatan faedah

	Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	
Pembiayaan, pendahuluan dan lain-lain pinjaman	227,871,061	218,261,487	
Faedah daripada bank berlesen	621,125	778,976	
	228,492,186	219,040,463	

16 Perbelanjaan faedah

	Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	
Kos kewangan	97,145,949	92,327,135	

17 Pendapatan bukan faedah

	Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	
Pendapatan yuran			
Yuran ke atas pinjaman dan pendahuluan	10,992,206	846,719	
Komisen insuran	99,141	122,048	
Komisen takaful	2,483,688	3,202,265	
	13,575,035	4,171,032	
Pendapatan lain			
Sewa premis	294,647	302,709	
Pendapatan dari pemulihan pinjaman	3,996,532	4,142,572	
Pendapatan bukan faedah lain	5,554,619	996,930	
	9,845,798	5,442,211	
Jumlah pendapatan bukan faedah	23,420,833	9,613,243	

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

18 Perbelanjaan Operasi

	Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	
Kos kakitangan			
Gaji	11,293,730	11,522,119	
Bonus	4,674,572	4,042,611	
KWSP	1,639,197	1,712,253	
SOC SO	41,186	40,847	
Emolumen lain	2,000,860	1,961,003	
	19,649,545	19,278,833	
CSR			
Derma/Khidmat masyarakat	5,000,000	5,000,000	
Perbelanjaan talentcorp	95,726	137,209	
Elaun pelatih talentcorp	333,710	374,675	
Elaun pelatih	5,960	8,325	
	5,435,396	5,520,209	
Bayaran penyumberan luar			
Perbelanjaan penyumberan luar	54,353	63,148	
Yuran Angkasa	4,236,330	3,685,390	
Perbelanjaan perangkat komputer	4,100,525	3,854,474	
	8,391,208	7,603,012	
Bayaran perundingan			
Perbelanjaan Penasihat Syariah	18,000	29,604	
Yuran perakaunan	92,602	10,260	
Yuran undang-undang	3,304	3,890	
	113,906	43,754	
Perbelanjaan pentadbiran dan umum			
Imbuhan audit	49,920	47,040	
Pengiklanan	91,444	77,410	
Perbelanjaan Ahli Lembaga	720,464	806,775	
Keraian	72,472	67,536	
Perbelanjaan pemulihan	1,232,362	1,159,874	
Perbelanjaan pemasaran	3,999,734	2,557,155	
Peruntukan untuk hartanah yang diambil alih	-	413,608	
Sewa premis	24,000	24,000	
Pemeliharaan pejabat	1,054,393	1,157,403	
Perbelanjaan UTC	3,530,658	-	
Lain-lain	1,965,746	2,323,377	
	12,741,193	8,634,178	
Jumlah perbelanjaan operasi	46,331,248	41,079,986	

Terkandung dalam perbelanjaan ahli lembaga adalah saraan Pengarah Bukan Eksekutif seperti berikut:

	Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	
Gaji	162,000	168,000	
KWSP	17,730	27,360	
	179,730	195,360	

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

19 Peruntukan hutang ragu

	Kumpulan dan Perbadanan		
	31.12.2018	31.12.2017	
	RM	RM	
Elaun kemerosotan masuk kira semula/(elaun hutang ragu) berhubung pengurangan nilai dalam pembiayaan dan pendahuluan			
(a) Peruntukan penilaian individu			
- peruntukan dibuat dalam tahun semasa	41,921,377	34,644,162	
- jumlah dimasuk kira semula bagi pemungutan semula	(17,929,537)	(13,610,161)	
(b) Peruntukan penilaian kolektif			
- peruntukan dibuat dalam tahun semasa	56,177	2,778,107	
	24,048,017	23,812,108	

20 Perbelanjaan cukai

	Kumpulan dan Perbadanan		
	31.12.2018	31.12.2017	
	RM	RM	
Cukai pendapatan Malaysia:			
- perbelanjaan cukai semasa	19,319,385	17,694,243	
- pindahan bagi tahun taksiran lepas	2,674,869	1,125,142	
	21,994,254	18,819,385	

Berikut adalah penyesuaian di antara perbelanjaan cukai pendapatan dikenakan ke atas lebihan sebelum cukai mengikut kadar cukai pendapatan berkanun dan perbelanjaan cukai pendapatan mengikut kadar cukai efektif bagi Perbadanan.

	Kumpulan dan Perbadanan		
	31.12.2018	31.12.2017	
	RM	RM	
Lebihan sebelum cukai			
	81,328,332	68,713,745	
Lebihan sebelum cukai 24% (2016: 24%)	19,518,800	16,491,299	
Kesan cukai:			
- Pendapatan tidak dikenakan cukai	(795,722)	(818,560)	
- Perbelanjaan tidak boleh ditolak untuk tujuan cukai	3,271,176	3,146,646	
- Cukai bagi tahun yang lepas	-	-	
- Cukai Keuntungan Harta Tanah	-	-	
Perbelanjaan cukai untuk tahun semasa	21,994,254	18,819,385	

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

21 Urusniaga dengan pihak berkaitan

Sesuatu pihak adalah dianggap sebagai berkaitan sekiranya berkemampuan untuk mengenakan pengaruh yang penting ke atas pihak yang lain dalam membuat keputusan berkaitan kewangan atau operasi, atau sekiranya satu pihak dapat mengawal kedua-dua pihak tersebut.

Tiada urusniaga dengan pihak berkaitan dalam tempoh laporan ini.

(a) Warga Pengurusan Utama

Warga pengurusan utama adalah individu yang mempunyai kuasa dan tanggungjawab untuk membuat perancangan, arahan dan mengawal aktiviti Kumpulan dan Perbadanan sama ada secara langsung atau tidak langsung. Warga pengurusan utama adalah termasuk Pengarah Eksekutif dan Pengarah Bukan Eksekutif untuk Perbadanan.

Imbuhan warga pengurusan utama adalah seperti yang berikut:

	Kumpulan dan Perbadanan	
	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Manfaat warga kerja jangka pendek		
Gaji	681,609	667,905
Bonus	380,820	583,888
Elaun	269,400	275,400
KWSP	199,819	228,656
	1,531,648	1,755,849

22 Dividen

Dalam tahun kewangan, Perbadanan telah membayar dividen tunai sebanyak RM15 juta bagi tahun kewangan sebelumnya. Dividen telah diluluskan oleh Ahli-ahli Perbadanan semasa mesyuarat perbadanan ke-8 pada 22 Mei 2018.

23 Komitmen Modal

Dalam operasi perniagaan, Perbadanan membuat beberapa penglibatan dan mengalami beberapa tanggungan luar jangka tertentu yang mempunyai hak tuntut balik kepada pelanggan mereka. Tiada jangkaan kerugian besar daripada urus niaga ini. Komitmen dan luar jangkaan juga tidak bercagar ke atas aset Perbadanan.

	Kumpulan dan Perbadanan	
	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Perisian dan aplikasi "executive dashboard" dan "Smart City"		
	595,296	-

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen kewangan

(a) Pengelasan instrumen kewangan

	Kumpulan dan Perbadanan	
	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Pinjaman dan penerimaan aset kewangan		
Pembentukan dan pendahuluan	2,857,223,484	2,817,272,197
Pelbagai penerimaan	8,536,501	11,250,248
Deposit dan penempatan dengan institusi kewangan	10,676,407	9,384,360
Wang Tunai dan baki di bank	11,014,142	10,545,293
	2,887,450,534	2,848,452,098
Liabiliti kewangan lain		
Peminjaman	335,465,111	379,540,396
Terbitan sekuriti hutang	1,990,000,000	1,940,000,000
Pelbagai belum bayar dan akruan	37,218,284	38,222,154
Overdraft	194,760	119,791
	2,362,878,155	2,357,882,341

(b) Objektif dan polisi pengurusan risiko kewangan

Pengurusan risiko merupakan bahagian yang penting dalam aktiviti Perbadanan dan merupakan ciri penting di dalam operasi perniagaannya, penyampaian saluran dan proses pembuatan keputusan. Perbadanan dapat mengenal pasti, menilai, memantau, mengurus dan melaporkan setiap jenis risiko, yang penting kepada kekuatan, kekuahan dan keuntungan Perbadanan.

Sistem pengurusan risiko dikaji secara bebas oleh Jabatan Audit Dalaman dan disampaikan kepada Ahli-ahli Perbadanan melalui Jawatankuasa Audit & Pemeriksaan.

Perbadanan mempunyai pendedahan kepada risiko-risiko berikut daripada penggunaan instrumen kewangan:

- i) Risiko kredit
- ii) Risiko pasaran
- iii) Risiko kecairan

Risiko pasaran terdiri daripada:

- (i) Risiko pertukaran matawang asing - risiko di mana nilai instrumen kewangan akan turun naik disebabkan oleh perubahan dalam kadar pertukaran asing.
- (ii) Risiko kadar faedah nilai saksama - risiko di mana nilai instrumen kewangan akan turun naik disebabkan oleh perubahan dalam kadar faedah pasaran.
- (iii) Risiko kadar faedah aliran tunai - risiko di mana aliran tunai masa depan yang berkaitan dengan instrumen kewangan akan turun naik. Bagi instrumen hutang kadar terapung, turun naik tersebut menghasilkan perubahan dalam kadar faedah efektif instrumen kewangan, biasanya tanpa perubahan pada nilai saksama.
- (iv) Risiko harga - risiko di mana nilai instrumen kewangan akan turun naik akibat perubahan dalam harga pasaran, sama ada perubahan adalah disebabkan oleh faktor-faktor tertentu kepada surat cara individu atau penerbitnya faktor yang mempengaruhi semua instrumen yang didagangkan di pasaran.
- (v) Risiko kredit - risiko di mana satu pihak kepada instrumen kewangan akan gagal untuk melaksanakan tanggungjawab dan menyebabkan pihak yang lain mengalami kerugian kewangan.
- (vi) Risiko kecairan (risiko pembentukan) - risiko di mana entiti akan menghadapi sukar dalam mendapatkan dana untuk memenuhi komitmen yang berkaitan dengan instrumen kewangan.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen Kewangan (sambungan)

(c) Risiko kredit

Risiko kredit adalah risiko kerugian kewangan yang disebabkan oleh kegagalan pelanggan atau pihak lain berurusniaga ke atas instrumen kewangan dalam memenuhi tanggungjawab kontrak mereka. Pendedahan Perbadanan kepada risiko kredit timbul terutamanya daripada pembiayaan yang diberikan kepada pelanggan dan pelaburan dana dengan pihak yang lain.

Pembiayaan Perbadanan terdiri daripada kemudahan pembiayaan peribadi untuk kakitangan awam. Perbadanan menikmati keistimewaan potongan gaji terus daripada Biro ANGKASA dan Perbendaharaan Negeri. Mekanisme pembayaran balik mengurangkan risiko kredit yang ketara daripada pendedahan yang besar kepada pembiayaan peribadi tidak bercagar.

Perbadanan mempunyai dasar pembiayaan dan pendedahan kepada risiko kredit dipantau secara berterusan. Penilaian kredit dilakukan ke atas semua pelanggan yang memerlukan pembiayaan. Cagaran diperlukan untuk pembiayaan perniagaan dan perumahan.

Perbadanan telah mewujudkan satu polisi kredit yang komprehensif yang mengintegrasikan sistem penggredan dalam bagi memastikan kemampuan kredit bakal pelanggan dan ini dikukuhkan oleh pembentukan Jawatankuasa Penilaian Permohonan Pinjaman (JKPP) yang menganalisis permohonan pinjaman untuk kelulusan ahli-ahli Perbadanan. Untuk mengurangkan lagi risiko kredit Perbadanan, skuad pemantau dan pencegahan telah ditubuhkan untuk mencegah pinjaman tidak berbayar. Proses-proses yang memberi petunjuk awal bahawa suatu pinjaman bakal tidak berbayar telah diwujudkan.

Perbadanan menghapus kira pembiayaan yang setelah dinilai dan ditentukan sebagai pinjaman yang tidak boleh dikutip. Penilaian adalah melalui pertimbangan apa-apa perubahan yang ketara pada kedudukan kewangan pelanggan, status pekerjaan, tingkah laku dan sebagainya. Hapus kira juga mengambilkira baki tertungggak berikutan penjualan sekuriti pinjaman. Hapus kira perlu melalui kelulusan daripada Jawatankuasa kecil hapus kira Hutang dan perlu pengesahan oleh ahli - ahli Perbadanan sebelum dibentangkan kepada Kementerian Kewangan.

(i) Pendedahan maksimum ke atas risiko kredit

Jadual berikut menunjukkan pendedahan maksimum kepada risiko kredit oleh Perbadanan bagi instrumen kewangan dalam lembaran imbangan dan luar lembaran imbangan.

Bagi aset dalam lembaran imbangan, pendedahan kepada risiko kredit bersama dengan nilai bawaan.

Bagi komitmen kredit, pendedahan maksimum kepada risiko ialah jumlah keseluruhan pembiayaan yang tidak dikeluarkan kepada pelanggan.

	Perbadanan	
	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Wang Tunai dan baki di bank	11,014,142	10,545,293
Deposit dan penempatan dengan institusi kewangan	10,676,407	9,384,360
Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung rugi	1,096,467	1,281,955
Pembiayaan dan pendahuluan	105,676,850	90,226,644
	128,463,866	111,438,252

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen Kewangan (sambungan)

(c) Risiko kredit (sambungan)

(ii) Cagaran ke atas pembiayaan dan pendahuluan

Untuk mengurangkan risiko kredit ke atas pembiayaan dan pendahuluan yang diberikan kepada pelanggan, cagaran telah diperoleh seperti berikut:

- a) Pinjaman perumahan- cagaran atas harta tanah kediaman
- b) Pinjaman harta tanah komersil- cagaran atas harta tanah yang dibiayai
- c) Pinjaman projek- cagaran atas harta tanah

(iii) Kualiti kredit

(a) Pembiayaan & Pendahuluan

- i) Pembiayaan dan pelaburan sekuriti yang tidak melebihi tempoh bayaran dan tidak terjejas.

Pembiayaan dan pelaburan sekuriti yang tidak mempunyai tunggakan bayaran keuntungan atau principal adalah tidak terjejas memandangkan tiada bukti penjejasan yang objektif.

- ii) Pembiayaan dana pelaburan sekuriti yang melebihi tempoh bayaran tetapi tidak terjejas

Pembiayaan dan pelaburan sekuriti yang melebihi tempoh bayaran tetapi tidak terjejas, selain daripada yang dinilai secara saksama menerusi untung rugi, mempunyai keuntungan mengikut kontrak atau bayaran principal yang melebihi tempoh bayaran, tetapi perbadanan percaya penjejasan adalah tidak perlu berasaskan tahap cagaran yang diperolehi atau tahap amaun terkumpul yang boleh dikutip oleh perbadanan.

Jadual berikut menunjukkan analisa penghutang perniagaan pada akhir tempoh perakaunan:

Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Tidak melebihi tempoh dan tidak terjejas	2,619,995,038	2,544,960,540
Melebihi tempoh tetapi tidak terjejas		
1 bulan	201,734,991	220,276,599
2 bulan	33,156,309	40,041,344
3 bulan	14,532,893	15,225,813
	249,424,193	275,543,756
Melebihi tempoh dan terjejas		
4 bulan hingga 6 bulan	24,218,128	23,625,013
7 bulan hingga 9 bulan	16,588,043	12,033,292
9 bulan dan ke atas	67,416,510	57,467,291
	108,222,681	93,125,596
Jumlah kasar pembiayaan dan pendahuluan	2,977,641,912	2,913,629,892
Tolak:		
Peruntukan hutang lapuk dan ragu bagi pembiayaan:		
- peruntukan penilaian individu	(59,971,891)	(39,775,779)
- peruntukan penilaian kolektif	(45,194,976)	(42,908,934)
Faedah pendapatan tergantung	(15,251,561)	(13,672,982)
Jumlah bersih pembiayaan dan pendahuluan	2,857,223,484	2,817,272,197

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen Kewangan (sambungan)

(c) Risiko kredit (sambungan)

Jadual berikut menunjukkan analisa penghutang perniagaan melebihi tempoh dan terjejas mengikut profil pelanggan:

Kumpulan dan Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Pinjaman harta kediaman	9,961,817	11,099,714
Pinjaman sewa beli	571,093	610,286
Pembentukan Islamik	67,828,317	51,352,897
Pinjaman peribadi	11,345,811	12,425,757
Pinjaman projek	18,515,643	17,636,942
	108,222,681	93,125,596

(d) Risiko Pasaran

Risiko pasaran adalah risiko turun naik dalam aliran tunai masa depan atau nilai saksama instrumen kewangan disebabkan oleh perubahan dalam pembolehubah pasaran seperti kadar keuntungan, harga ekuiti, yang akan menjelaskan kedudukan kewangan atau aliran tunai Perbadanan.

Dalam menguruskan risiko pasaran, Perbadanan bercadang untuk memaksimumkan pendapatan faedah bersih dan meminimumkan turun naik yang ketara berhubung dengan liabiliti Perbadanan.

(i) Risiko kadar keuntungan

Pinjaman kadar tetap Perbadanan terdedah kepada risiko perubahan dalam nilai saksama disebabkan oleh perubahan dalam kadar faedah. Pengurusan memantau pendedahan kadar faedah dengan menilai jurang kadar faedah aset pembentukan dengan pembentukan liabiliti. Pengurusan secara berterusan mencari pelbagai alternatif kemudahan pinjaman dengan kadar faedah yang kompetitif untuk membayai operasinya.

Walaupun Perbadanan mempunyai pendedahan kepada risiko kadar keuntungan disebabkan oleh pelaburan dalam sekuriti sebut harga, pengurusan menganggap risiko tersebut tidak ketara pada penyata kewangan Perbadanan.

(ii) Risiko harga ekuiti

Walaupun Perbadanan mempunyai pendedahan kepada risiko harga ekuiti disebabkan oleh pelaburan dalam sekuriti sebut harga, pengurusan menganggap risiko tersebut tidak ketara pada penyata kewangan Perbadanan.

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen kewangan (sambungan)

(d) Risiko Pasaran (sambungan)

Pendedahan kepada risiko kadar keuntungan

Jadual di bawah meringkaskan pendedahan Kumpulan dan Perbadanan kepada risiko kadar keuntungan. Termasuk dalam jadual ialah aset kewangan dan liabiliti kewangan pada nilai bawaan tersebut; dikategorikan oleh penetapan terdahulu semula harga atau tarikh matang kontrak. Oleh kerana kadar keuntungan dan keluk hasil berubah mengikut masa, Kumpulan dan Perbadanan mungkin terdedah kepada kehilangan pendapatan disebabkan oleh kesan daripada kadar keuntungan kepada struktur dalam penyata kedudukan kewangan. Kepekaan kepada kadar keuntungan timbul daripada ketidakpadanan tarikh penetapan semula harga, aliran tunai dan ciri-ciri lain aset dan pembiayaan liabiliti.

Kumpulan dan Perbadanan

31.12.2018

Aset

	1 hingga 12 bulan RM	1 hingga 5 tahun RM	5 tahun ke atas RM	Bukan keuntungan sensatif RM	Jumlah RM
Wang Tunai dan baki di bank	11,014,142	-	-	-	11,014,142
Deposit dan penempatan dengan institusi kewangan	10,676,407	-	-	-	10,676,407
Pelbagai penerimaan	-	-	-	8,536,501	8,536,501
Pembentangan dan pendahuluan	18,741,354	246,770,774	2,591,711,356	-	2,857,223,484
Jumlah aset	40,431,903	246,770,774	2,591,711,356	8,536,501	2,887,450,534

Kumpulan dan Perbadanan

31.12.2018

Liabiliti

	1 hingga 12 bulan RM	1 hingga 5 tahun RM	5 tahun ke atas RM	Bukan keuntungan sensatif RM	Jumlah RM
Peminjaman	328,554,575	3,178,991	2,731,545	1,000,000	335,465,111
Terbitan sekuriti hutang	880,000,000	1,060,000,000	50,000,000	-	1,990,000,000
Pelbagai belum bayar dan akruan	-	-	-	37,218,284	37,218,284
Overdraft	194,760	-	-	-	194,760
Jumlah liabiliti	1,208,749,335	1,063,178,991	52,731,545	38,218,284	2,362,878,155

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen kewangan (sambungan)

(d) Risiko Pasaran (sambungan)

Pendedahan kepada risiko kadar keuntungan (sambungan)

Jadual di bawah meringkaskan pendedahan Kumpulan dan Perbadanan kepada risiko kadar keuntungan. Termasuk dalam jadual ialah aset kewangan dan liabiliti kewangan pada nilai bawaan tersebut; dikategorikan oleh penetapan terdahulu semula harga atau tarikh matang kontrak. Oleh kerana kadar keuntungan dan keluk hasil berubah mengikut masa, Kumpulan dan Perbadanan mungkin terdedah kepada kehilangan pendapatan disebabkan oleh kesan daripada kadar keuntungan kepada struktur dalam penyata kedudukan kewangan. Kepekaan kepada kadar keuntungan timbul daripada ketidakpadanan tarikh penetapan semula harga, aliran tunai dan ciri-ciri lain aset dan pembiayaan liabiliti .(sambungan)

Kumpulan dan Perbadanan

31.12.2017

Aset

	1 hingga 12 bulan RM	1 hingga 5 tahun RM	5 tahun ke atas RM	Bukan keuntungan sensatif RM	Jumlah RM
Wang Tunai dan baki di bank	10,545,293	-	-	-	10,545,293
Deposit dan penempatan dengan institusi kewangan	9,384,360	-	-	-	9,384,360
Pelbagai penerimaan	-	-	-	11,250,248	11,250,248
Pembiayaan dan pendahuluan	71,607,365	209,225,636	2,536,439,196	-	2,817,272,197
Jumlah aset	91,537,018	209,225,636	2,536,439,196	11,250,248	2,848,452,097

Kumpulan dan Perbadanan

31.12.2017

Liabiliti

	1 hingga 12 bulan RM	1 hingga 5 tahun RM	5 tahun ke atas RM	Bukan keuntungan sensatif RM	Jumlah RM
Peminjaman	372,029,429	3,252,132	3,258,836	1,000,000	379,540,397
Terbitan sekuriti hutang	860,000,000	1,030,000,000	50,000,000	-	1,940,000,000
Pelbagai belum bayar dan akruan	-	-	-	38,222,154	38,222,154
Overdraft	119,791	-	-	-	119,791
Jumlah liabiliti	1,232,149,220	1,033,252,132	53,258,836	39,222,154	2,357,882,342

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen kewangan (sambungan)

(e) Risiko kecairan

Risiko kecairan adalah risiko dalam menghadapi kesukaran dalam memenuhi obligasi berkaitan dengan liabiliti kewangan yang perlu diselesaikan pada tarikh matang. Obligasi kewangan timbul daripada pembiayaan ke atas pinjaman dan pembayaran balik dana yang dipinjam. Perbadanan berhemah dalam menguruskan risiko kecairan dengan memastikan kecukupan dan ketersediaan tunai bagi membiayai kemudahan yang disediakan.

Perbadanan mempelbagaikan sumber dana kewangannya dimana tempoh matang profil dana pinjaman dikenal pasti dan Perbadanan mengekalkan nisbah optimum pembiayaan jangka panjang. Nisbah ini ketara sepadan dengan nisbah belum terima pembiayaan jangka panjang yang ditentukan oleh pelanggan dari segi tempoh dan corak pembayaran balik pinjaman.

Perbadanan tidak mempunyai akses kepada pengambilan deposit pelanggan dan semakin bergantung kepada dana pinjaman bank dan pasaran modal hutang, sekaligus mendedahkan kepada

(i) Risiko kecairan aset dan liabiliti

Teras utama pengurusan kecairan adalah unjuran sehingga satu tahun profil kematangan aset, liabiliti dan imbalan komitmen di luar kunci kira-kira .

Tumpuan adalah kepada keupayaan Perbadanan untuk memadankan keperluan kecairan jangka pendek yang timbul daripada kematangan obliogasi dengan kematangan aset kemudian diikuti dengan penilaian jangka sederhana kecairan sehingga satu tahun. Asas utama untuk menentukan 'time bands' yang sesuai adalah kematangan kontrak, iaitu apabila aliran tunai 'crystallises'.

Kumpulan dan Perbadanan

31.12.2018

Liabiliti

	1 hingga 12 bulan RM	1 hingga 5 tahun RM	5 tahun ke atas RM	Bukan keuntungan sensatif RM	Jumlah RM
Peminjaman	328,554,575	3,178,991	2,731,545	1,000,000	335,465,111
Pelbagai belum bayar dan akruan	-	-	-	37,218,284	37,218,284
Overdraf	194,760	-	-	-	194,760
Terbitan sekuriti hutang	880,000,000	1,060,000,000	50,000,000	-	1,990,000,000
Jumlah liabiliti	1,208,749,335	1,063,178,991	52,731,545	38,218,284	2,362,878,155

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen kewangan (sambungan)

(e) Risiko kecairan (sambungan)

Risiko kecairan adalah risiko dalam menghadapi kesukaran dalam memenuhi obligasi berkaitan dengan liabiliti kewangan yang perlu diselesaikan pada tarikh matang. Obligasi kewangan timbul daripada pembiayaan ke atas pinjaman dan pembayaran balik dana yang dipinjam. Perbadanan berhemah dalam menguruskan risiko kecairan dengan memastikan kecukupan dan ketersediaan tunai bagi membiayaan kemudahan yang disediakan.

Perbadanan mempelbagaikan sumber dana kewangannya dimana tempoh matang profil dana pinjaman dikenal pasti dan Perbadanan mengekalkan nisbah optimum pembiayaan jangka panjang. Nisbah ini ketara sepadan dengan nisbah belum terima pembiayaan jangka panjang yang ditentukan oleh pelanggan dari segi tempoh dan corak pembayaran balik pinjaman.

Perbadanan tidak mempunyai akses kepada pengambilan deposit pelanggan dan semakin bergantung kepada dana pinjaman bank dan pasaran modal hutang, sekaligus mendedahkan kepada pembiayaan semula dan risiko kecairan.

(i) Risiko kecairan aset dan libiliti

Teras utama pengurusan kecairan adalah unjuran sehingga satu tahun profil kematangan aset, liabiliti dan imbalan komitmen di luar kunci kira-kira .

Tumpuan adalah kepada keupayaan Perbadanan untuk memadankan keperluan kecairan jangka pendek yang timbul daripada kematangan obliogasi dengan kematangan aset kemudian diikuti dengan penilaian jangka sederhana kecairan sehingga satu tahun. Asas utama untuk menentukan 'time bands' yang sesuai adalah kematangan kontrak, iaitu apabila aliran tunai 'crystallises'.

Kumpulan dan Perbadanan

31.12.2017

Liabiliti

	1 hingga 12 bulan RM	1 hingga 5 tahun RM	5 tahun ke atas RM	Bukan keuntungan sensatif RM	Jumlah RM
Peminjaman	372,029,429	3,252,132	3,258,836	1,000,000	379,540,397
Pelbagai belum bayar dan akruan	-	-	-	38,222,154	38,222,154
Overdraf	119,791	-	-	-	119,791
Terbitan sekuriti hutang	860,000,000	1,030,000,000	50,000,000	-	1,940,000,000
Jumlah liabiliti	1,232,149,220	1,033,252,132	53,258,836	39,222,154	2,357,882,342

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen kewangan (sambungan)

(f) Nilai Saksama Instrumen Kewangan

Perbadanan mengukur nilai saksama menggunakan langkah hierarki nilai saksama yang mencerminkan kepentingan input yang digunakan dalam membuat ukuran.

- i) Tahap 1: harga pasaran tersiar dalam pasaran aktif bagi instrumen yang serupa.
- ii) Tahap 2: sebut harga untuk instrumen yang serupa atau yang sama di pasaran yang tidak aktif; dan model penilaian berasaskan input yang boleh diperhatikan selain daripada sebut harga di dalam Tahap 1 bagi aset atau liabiliti, sama ada secara langsung atau tidak langsung.
- iii) Tahap 3: Penilaian menggunakan teknik penilaian input yang tidak boleh diperhatikan dengan signifikan termasuklah input yang tidak berasaskan data diperhatikan dan input yang tidak boleh diperhatikan mempunyai kesan yang besar ke atas penilaian instrumen.

Perbadanan mengukur nilai saksama menggunakan langkah hierarki nilai saksama yang mencerminkan kepentingan input yang digunakan dalam membuat ukuran.

Nilai saksama aset dan liabiliti kewangan yang diniagakan dalam pasaran aktif adalah berdasarkan harga pasaran. Bagi semua instrumen kewangan lain, Perbadanan akan menentukan nilai saksama dengan menggunakan teknik penilaian.

Pada tarikh pelaporan, Perbadanan tidak mempunyai liabiliti kewangan yang dinilai pada nilai saksama.

- (i) Jadual di bawah menunjukkan hierarki nilai saksama aset dan liabiliti kewangan Kumpulan dan Perbadanan diukur pada nilai saksama.

Kumpulan dan Perbadanan 31.12.2018	Tahap 1 RM'000	Tahap 2 RM'000	Tahap 3 RM'000	Jumlah RM'000
Aset kewangan				
Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung rugi				
- sekuriti siarharga	<u>1,096,467</u>	-	-	<u>1,096,467</u>
	<u>1,096,467</u>	-	-	<u>1,096,467</u>

31.12.2017

Aset kewangan	Tahap 1 RM'000	Tahap 2 RM'000	Tahap 3 RM'000	Jumlah RM'000
Aset kewangan				
Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung rugi				
- sekuriti siarharga	<u>1,281,955</u>	-	-	<u>1,281,955</u>
	<u>1,281,955</u>	-	-	<u>1,281,955</u>

Nilai saksama adalah berdasarkan metodologi dan andaian berikut:

Dana Jangka Pendek dan Penempatan dengan bank dan institusi kewangan

Bagi deposit dan penempatan dengan bank dan institusi kewangan lain dengan tempoh matang yang kurang daripada enam bulan, nilai bawaan adalah anggaran munasabah bagi nilai saksama. Bagi deposit dan simpanan dengan tempoh matang enam bulan dan ke atas, nilai saksama dianggarkan berdasarkan aliran wang tunai didiskaun yang menggunakan kadar keuntungan pasaran wang .

Pinjaman dan Pendahuluan

Pinjaman pada kadar tetap dengan tempoh matang kurang daripada satu tahun dan kadar terapung pinjaman adalah dianggarkan lebih kurang nilai bawaan. Bagi pinjaman berkadar tetap dengan tempoh matang lebih daripada satu tahun, nilai saksama dianggarkan dengan mendiskaunkan aliran tunai masa depan yang dianggarkan menggunakan kadar pasaran semasa pinjaman dengan risiko kredit dan tempoh matang yang serupa .

Nilai saksama kadar pinjaman terapung terjejas dan tetap diwakili oleh nilai buku, ditolak peruntukan penilaian individu, yang merupakan amaun jangkaan yang boleh pulih .

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

24 Instrumen kewangan (sambungan)

(f) Nilai Saksama Instrumen Kewangan (sambungan)

Deposit dan penempatan dengan institusi kewangan

Nilai saksama untuk deposit dan penempatan dengan institusi kewangan tidak mempunyai kepekaan yang material kepada perubahan dalam kadar keuntungan pasaran kerana tempoh kematangan yang terhad.

Lain-lain aset dan liabiliti

Nilai bawaan ditolak dengan anggaran peruntukan bagi aset dan liabiliti kewangan yang dianggap menghampiri nilai saksamanya di mana instrumen ini bersifat jangka pendek.

Penilaian instrumen kewangan yang bukan pada nilai saksama

Berikut adalah perbandingan antara nilai bawaan dan nilai saksama instrumen kewangan yang tidak dinyatakan pada nilai saksama dalam penyata kewangan.

Nota		Nilai bawaan		Nilai saksama		
		31.12.2018 RM	31.12.2017 RM	31.12.2018 RM	31.12.2017 RM	
Kumpulan dan Perbadanan						
Aset kewangan						
Pembiayaan dan pendahuluan	9	2,857,223,484	2,817,272,197	2,857,223,484	2,817,272,197	
Pelbagai penerimaan	8	8,536,501	10,307,984	8,536,501	10,307,984	
Deposit dan penempatan dengan institusi kewangan	6	10,676,407	9,384,360	10,676,407	9,384,360	
Wang Tunai dan baki di bank	5	11,014,142	10,545,293	11,014,142	10,545,293	
		2,887,450,534	2,847,509,834	2,887,450,534	2,847,509,834	
Liabiliti kewangan lain						
Peminjaman	10	335,465,111	379,540,397	335,465,111	379,540,397	
Terbitan sekuriti hutang	11	1,990,000,000	1,940,000,000	1,990,000,000	1,940,000,000	
Pelbagai belum bayar dan akruan	12	37,218,284	38,222,154	37,218,284	38,222,154	
Overdraf	13	194,760	119,791	194,760	119,791	
		2,362,878,155	2,357,882,342	2,362,878,155	2,357,882,342	

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

25 Perubahan dalam polisi perakaunan

a) Kesan peralihan kepada MFRS 9 dan MFRS 119

Jadual berikut impak analisis, selepas cukai, peralihan kepada MFRS 9 dan MFRS 119 pada penyata kedudukan kewangan Kumpulan dan Perbadanan:

	Nota	Kesan perubahan dalam polisi perakaunan pada 1 Januari 2018	
		Kumpulan	Perbadanan
		RM	RM
(a) Peruntukan hutang lapuk dan ragu bagi pembiayaan, pendahuluan dan lain-lain pinjaman			
i. Peruntukan penilaian individu			
Baki di bawah MFRS 139 pada 31 Disember 2017		39,775,779	39,775,779
- Pengiktirafan kerugian kredit yang dijangka di bawah MFRS 9	9	9,812,223	9,812,223
Baki pembukaan di bawah MFRS 9 pada 1 Januari 2018		49,588,002	49,588,002
ii. Peruntukan penilaian kolektif			
Baki di bawah MFRS 139 pada 31 Disember 2017		42,908,934	42,908,934
- Pengiktirafan kerugian kredit yang dijangka di bawah MFRS 9	9	2,229,865	2,229,865
Baki pembukaan di bawah MFRS 9 pada 1 Januari 2018		45,138,799	45,138,799
(b) Peruntukan untuk GCR			
Baki di bawah MFRS 119 pada 31 Disember 2017		967,163	967,163
- Pengiktirafan kepada pindaan MFRS 119	12	934,312	934,312
Baki pembukaan di bawah MFRS 119 pada 1 Januari 2018		1,901,475	1,901,475
(c) Dana Terkumpul			
Baki di bawah MFRS 139 pada 31 Disember 2017		336,913,289	335,493,172
- Pengiktirafan kerugian kredit yang dijangka di bawah MFRS 9	SOCE	(12,976,402)	(12,976,402)
Baki pembukaan di bawah MFRS 9 pada 1 Januari 2018		323,936,887	322,516,770

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

26 Perniagaan Perbankan Islam

Status transaksi dan hasil untuk tahun kewangan yang berakhir pada tarikh 31 Disember 2018 dibawah perniagaan Perbankan Islam Perbadanan adalah seperti berikut:

Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2018

	Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	Nota	RM	RM
Aset			
Aset Semasa			
Wang tunai dan baki di bank		18,235	3,582,102
Pelaburan Islamik	c	2,176,161	2,004,188
Deposit tetap	d	300,000	300,000
Pelbagai penerimaan	e	71,354,122	24,885,549
Pembayaran dan pendahuluan	f	2,763,206,270	2,700,535,195
Jumlah aset		2,837,054,788	2,731,307,034
Liabiliti dan Dana Perbankan Islam			
Liabiliti Bukan Semasa			
Peminjaman	g	90,000,000	133,999,967
Terbitan sekuriti hutang	h	1,110,000,000	1,080,000,000
		1,200,000,000	1,213,999,967
Liabiliti Semasa			
Terbitan sekuriti hutang	h	880,000,000	860,000,000
Pelbagai belum bayar dan akruan	i	10,921,997	9,506,491
Overdraft	j	177,240	158,490
		891,099,237	869,664,981
Jumlah liabiliti		2,091,099,237	2,083,664,948
 Modal Syer		112,000,000	112,000,000
Dana Terkumpul		633,955,551	535,642,086
Jumlah Ekuiti Pemegang Syer		745,955,551	647,642,086
 Jumlah Liabiliti dan Ekuiti Pemegang Syer		2,837,054,788	2,731,307,034

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

26 Perniagaan Perbankan Islam (sambungan)

Penyata Pendapatan Komprehensif bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

	Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	Nota	RM	RM
Pendapatan dari pembiayaan dan pendahuluan	k	219,680,824	208,536,999
Kos kewangan	l	<u>(96,372,536)</u>	<u>(92,190,894)</u>
Pendapatan bersih dari pembiayaan dan pendahuluan		123,308,288	116,346,105
Pendapatan bukan keuntungan	m	<u>16,125,425</u>	<u>6,245,108</u>
		139,433,713	122,591,213
Perbelanjaan Operasi	n	<u>(5,329,690)</u>	<u>(4,692,894)</u>
Peruntukan hutang rugu	o	<u>(23,192,862)</u>	<u>(22,691,277)</u>
Keuntungan sebelum cukai dan zakat		110,911,161	95,207,042
Zakat		(100,001)	(113,608)
Keuntungan sebelum cukai		110,811,160	95,093,434

Penyata Perubahan Dalam Ekuiti bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

<u>Diagihkan kepada pemilik syarikat induk</u>			
2017	Modal	Dana	Jumlah
	Syer	Terkumpul	
Pada 1 Januari	RM	RM	RM
Pelarasan bagi tahun lepas	112,000,000	434,379,190	546,379,190
Lebihan bersih bagi tahun kewangan	-	6,169,462	6,169,462
Pada 31 Disember	112,000,000	535,642,086	647,642,086

<u>Diagihkan kepada pemilik syarikat induk</u>			
2018	Modal	Dana	Jumlah
	Syer	Terkumpul	
Pada 1 Januari	RM	RM	RM
Penggunaan kali pertama MFRS 9	112,000,000	535,642,086	647,642,086
Dinyatakan semula pada 1 Januari 2018	-	<u>(12,042,090)</u>	<u>(12,042,090)</u>
Pelarasan bagi tahun lepas	112,000,000	523,599,996	635,599,996
Lebihan bersih bagi tahun kewangan	-	<u>(455,605)</u>	<u>(455,605)</u>
Pada 31 Disember	112,000,000	110,811,160	110,811,160

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

26 Perniagaan Perbankan Islam (sambungan)

Penyata Aliran Tunai bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

	Perbadanan	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM	RM
Aliran tunai dari aktiviti operasi			
Lebihan sebelum zakat dan cukai	110,911,161	95,207,042	
Pelarasan bagi:			
Elaun hutang rugu bagi pembiayaan, pendahuluan dan lain-lain	23,192,862	22,691,277	
Hutang lapuk dan pembiayaan dihapuskira	(1,727,661)	(606,417)	
Faedah tergantung	1,219,824	-	
	22,685,025	22,084,860	
Lebihan operasi sebelum perubahan modal kerja	133,596,186	117,291,902	
Perubahan modal kerja:			
Pembiayaan, pendahuluan dan lain-lain	(97,398,189)	(230,948,604)	
Pelbagai penerimaan, deposit dan pra-pembayaran	2,509,953	(7,173,472)	
Pelbagai belum bayar dan akruan	(48,084,912)	(18,618,218)	
	(142,973,148)	(256,740,294)	
Tunai digunakan dalam aktiviti operasi	(9,376,962)	(139,448,392)	
Zakat	(100,001)	(113,608)	
Tunai bersih digunakan daripada aktiviti operasi	(9,476,963)	(139,562,000)	
Aliran tunai dari aktiviti pelaburan			
Pembelian sekuriti pelaburan	(171,973)	(135,585)	
Tunai bersih digunakan daripada aktiviti pelaburan	(171,973)	(135,585)	
Aliran tunai dari aktiviti pembiayaan			
Pengeluaran pinjaman bersih	6,000,033	139,999,992	
Tunai bersih diperolehi daripada aktiviti pembiayaan	6,000,033	139,999,992	
Kurangan bersih dalam tunai dan kesetaraan tunai	(3,648,903)	302,407	
Tunai dan kesetaraan tunai pada awal tahun	3,789,898	3,487,491	
Tunai dan tunai kesetaraan pada akhir tahun	140,995	3,789,898	
Tunai dan kesetaraan tunai terdiri daripada:-			
Wang tunai dan baki dalam bank	18,235	3,582,102	
Overdraf	(177,240)	(92,204)	
Deposit	300,000	300,000	
	140,995	3,789,898	

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

26 Perniagaan Perbankan Islam (sambungan)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018

(a) Dasar perakaunan yang signifikan

Dasar perakaunan yang dilaksanakan oleh perniagaan Perbankan Islam konsisten dengan yang digunakan oleh Perbadanan sebagaimana diungkapkan dalam ringkasan dasar perakaunan yang dinyatakan di dalam laporan kewangan Perbadanan.

(b) Dasar penyediaan akaun

Laporan kewangan perniagaan perbankan Islam telah disusun secara konsisten dengan laporan kewangan seperti yang dinyatakan dalam dasar penyediaan akaun dari Perbadanan, dan telah disusun pada asas akruan.

(c) Pelaburan Islamik

	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Nilai sekuriti pelaburan Islamik	2,176,161	2,004,188

(d) Deposit

	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Deposit Tetap (Mudharabah)	300,000	300,000

(e) Pelbagai belum bayar dan akruan

	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Deposit	30,000	30,000
Pelbagai belum bayar	71,324,122	24,855,549
	71,354,122	24,885,549

(f) Pembiayaan dan Pendahuluan

	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Pembiayaan Bai'inah	2,863,559,605	2,777,673,063
Tolak:		
Peruntukan hutang lapuk dan ragu bagi pembiayaan:		
- peruntukan penilaian individu	(52,185,184)	(41,126,060)
- peruntukan penilaian kolektif	(44,138,931)	(33,202,411)
Faedah pendapatan tergantung	(4,029,220)	(2,809,397)
Jumlah bersih pembiayaan dan pendahuluan	2,763,206,270	2,700,535,195

Pergerakan dalam peruntukan hutang lapuk dan ragu ;

	2018	2017
	RM	RM
Peruntukan penilaian individu		
Pada 1 Januari	33,202,411	33,253,586
MFRS 9	8,373,265	-
	41,575,676	33,253,586
Pada 1 Januari dinyatakan semula	34,986,061	25,184,215
Peruntukan dibuat dalam tahun semasa	(10,616,238)	(18,961,623)
Jumlah dimasuk kira semula bagi pemungutan semula	(13,760,316)	(6,273,767)
Jumlah dihapus kira		
Pada 31 Disember	52,185,183	33,202,411

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

26 Perniagaan Perbankan Islam (sambungan)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

(f) Pembiayaan dan Pendahuluan (sambungan)

	2018 RM	2017 RM
Peruntukan penilaian kolektif		
Pada 1 Januari	41,126,060	37,944,194
MFRS 9	2,773,415	-
Pada 1 Januari dinyatakan semula	43,899,475	37,944,194
Peruntukan dibuat dalam tahun semasa	239,455	3,181,866
Pada 31 Disember	44,138,930	41,126,060

Pada % daripada pembiayaan kasar dan pendahuluan tolak peruntukan khusus dan pendapatan kewangan tergantung	1.50%	1.50%
---	--------------	-------

	2018 RM	2017 RM
Faedah pendapatan tergantung		
Pada 1 Januari	2,809,397	2,813,804
Peruntukan dibuat dalam tahun semasa	5,437,640	2,588,104
Jumlah dimasuk kira semula bagi pemungutan semula	(1,161,166)	(2,193,332)
Jumlah dihapus kira	(3,056,650)	(399,179)
Pada 31 Disember	4,029,221	2,809,397

(g) Peminjaman

	31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Tidak bercagar, Pembiayaan daripada bank-bank berlesen	90,000,000	133,999,967

(h) Terbitan sekuriti hutang

Pada Disember 2018, di bawah program nota jangka sederhana Islam ("IMTN"), Perbadanan telah menerbitkan Sukuk Musharakah sebanyak RM50 juta dengan tempoh 2 tahun pada kadar 4.41% setahun.

Perolehan daripada terbitan ini digunakan oleh Perbadanan untuk modal kerja yang berlandaskan Shariah.

Kesemua kertas komersial Islam ("ICP") yang matang pada tahun 2018 akan dialihkan dengan tempoh matang selama 6 bulan. Kadar pulangan untuk 6 bulan dari 4.188% setahun kepada 4.56% setahun.

Sukuk dikeluarkan merupakan liabiliti tidak bercagar Perbadanan, dan tertakluk kepada pinjaman Kerajaan.

(i) Pelbagai belum bayar dan akruan

	31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Pelbagai belum bayar	-	-
Peruntukan	327,600	202,546
Akruan	10,594,397	9,303,945
	10,921,997	9,506,491

(j) Overdraf

	31.12.2018 RM	31.12.2017 RM
Cashline	177,240	158,490

Perbadanan Pinjaman Sabah

(Ditubuh dibawah Ordinan Perbadanan Pinjaman 1955, seperti yang dipinda)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

26 Perniagaan Perbankan Islam (sambungan)

Nota-Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018 (sambungan)

(k) Pendapatan dari pembiayaan dan pendahuluan

	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Pendapatan dari pembiayaan	219,442,839	208,145,784
Pendapatan dari institusi kewangan	237,985	391,215
	219,680,824	208,536,999

(l) Kos kewangan

	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Pembiayaan daripada Kertas Perdagangan Islamik / Nota Jangka Pertengahan Islamik	96,372,536	92,190,894
	96,372,536	92,190,894

(m) Pendapatan bukan keuntungan

	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Pendapatan yuran		
Yuran ke atas pinjaman dan pendahuluan	10,971,599	1,080,914
Komisen takaful	2,483,688	3,202,265
	13,455,287	4,283,179
Pendapatan lain		
Pendapatan dari pemulihan pinjaman	1,621,519	1,201,563
Pendapatan bukan keuntungan lain	1,048,619	760,366
	2,670,138	1,961,929
Jumlah pendapatan bukan keuntungan	16,125,425	6,245,108

(n) Perbelanjaan Operasi

	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Penasihat Syariah	18,000	25,500
Perbelanjaan pemulihan	1,056,281	846,576
Yuran Angkasa	4,143,952	3,567,996
Lain-lain	111,457	252,822
	5,329,690	4,692,894

(o) Peruntukan hutang rugu

	31.12.2018	31.12.2017
	RM	RM
Elaun kemerosotan masuk kira semula/(elaun hutang rugu) berhubung pengurangan nilai dalam pembiayaan dan pendahuluan		
(a) Peruntukan penilaian individu		
- peruntukan dibuat dalam tahun semasa	36,713,723	28,954,290
- jumlah dimasuk kira semula bagi pemungutan semula	(13,760,316)	(9,444,879)
(b) Peruntukan penilaian kolektif		
- peruntukan dibuat dalam tahun semasa	239,455	3,181,866
	23,192,862	22,691,277